

MAGGI-LEVES-IZESÍTŐ és ÉTEL-IZESÍTŐ

Épp úgy ajánlhatók **MAGGI BOUILLON-TOKJAI**, melyekből csupán forró víz ráöntése által kitűnő erő- vagy húsvéves készíthető. Tokokban à 2 adag 20 és 15 fillérrért. — Kaphatók minden fűszer-csemegekerekedés és drogueriában. **Maggi kitűntetési:** 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 díszoklevél, 7 tiszteletdíj. Hétsszer versenyen kívül, többi között az 1899. és 1900-iki párisi világi kiállításokon. (Maggi Gyula jurytag.)

Világhírű kitűntetett olmitás Quargli.

Az első olmitás gépjármű sajtója mely 1839. évben alapított ajánl saját gyártmányából egy postai küldeményt bérmentve és utánvéttel 3 K 70 fillérrért. Nagyböri megrendeléseknél a legolcsóbb árak.

JOSEF MEIXNER, Olmitás, BAHNHOFF, 10821

Sztraka-féle Tannin-Oskoládé kitűnő hatású kis gyermekek és felnőttek hasmenése ellen. 1 drb. 40 fill. Kapható minden gyógyszerárban.

11148

Vezérszó: Minden darab szappan a **SCHICHT** névvel, tiszta és ment káros alkatrészekből.
Jótállás: 25,000 koronát fizet a **Schicht György** cég Auszsigban bárkinnek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a «Schicht» névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

Schicht-szappan!

(„Szarvas” vagy „Kulcs”-szappan.)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvja.

Mindennemű ruha és mosási módszer részére a legjobb és legolcsóbb. Hófehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «Szarvas» v. «Kulcs» védjeggyel legyen ellátva.

Férföltönyt divatos szabással, gyapjúszövetből készült méreték után inom kivitelben 25 kor.-ért **LICHTMANN SANDOR** szabómester, 11000b Budapest, Rottenbiller-u. 4B. L. emelet. Vidékre minták bérmentve.

IGAZI URÍNG arczának, koblének, kezének alapos ápolására használja mindig a világhírű, 1885-ik év óta törvényileg védett **Kriegner-féle**

CRÈME DE MARGUERITET. Kérjen mindig határozottan **Kriegner-féle**. Eredeti nagy tégely 4 kor. Próbátégely 1 kor.

KRIEGNER GYÖRGY gyógyszerár Budapest, VIII., Kálvin-tér. 10670

Sochaen-Altenburg. Technikum Altenburg. Gépépítés és elektrotechnika. papirtechn. Program tanul. Alami díjaz.

Chirur. *Handwritten text on a scroll.*

10615

GRIES Bozen mellett

Szálloda-pensio SONNENHOF.

Elsőrangú ház, nagy, szellős és napos szobák erkélyekkel és terraszokkal, kb. 100 ágy, szép étterem és kényelmes társalgó helyiségek. Villanyvilágítás az egész házban, fűtött folyosók és fűtött viz-klozetek, lift, fürdők, híres nagy park a ház mellett. Évad szept. 1-től bezárólag jun. 1-ig. Szobák ára 8 K-tól feljebb, gyermekek és szolgák részére megegyezés szerint. A szállodával kapcsolatos melléképületekben gyógy- és fürdőintézet, orvos háznál van.

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG. Istenem, — így sábjait ezer meg ezer ember, — mit adnék, ha elháríthatnám az embertől származókat meggyabánlhatnám: Lám, nem is kell annyit áldozni. Tegen minden hólyg és térd csak egy kísérletet **Mandor** soványító és vértisztító porral, biztos az eredmény; ezt tekintélyes orvosi és vegytudományi bizonyítványokkal kimutathatom. — Ne mossa szét el, arról meggyabánl; használja meg a Mandor port, ha be nem vált, a pénzt duplán visszadom. Csak 2 kor. 80 fill. Mandor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utánvéttel a pénz be küldése mellett; portomonesen diszkrétan küldi

Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Török József gyógy. szövet, Budapest, Király-utca 12. sz. 11068

OLDSMOBILES olcsó vételára

daczára minden kívánságot kielégít.

8 lóerős 2 ülésű kocsik. 11054a
8 lóerős 2 ülésű könnyű kocsik, a világ összes gazolin automobiljai között a leghíresebb és a legmegbízhatóbb. 2 személyt bármely uton, sőt ut nélkül is könnyen elvisz. 8 lóerős könnyű kocsik, 8 lóerős utazó kocsik, 10 lóerős családi kocsik, 20 lóerős 2 cilindres családi utazó kocsik, 10 és 16 lóerős csomagszállító kocsik, 11 személyes omnibusz.

Mielőtt automobil vásárolna, kérjen tőlünk katalógust.

OLDS MOTOR WORKS Detroit, Michigan.
Schreher Gusztáv és Társai vezérképviselek.

Budapest IV., Eskü-út 6. (15-13.)
Garage: VI., Gyár-u. 31. (21-69.)

A BALASSA-féle világhírű valódi angol 10843

Ugorkatej a legkínálóbb szűpítő-szer felülmúlja az összes létező szűpítőszereket. Azonnal eltávolítja a szűpítést, májfoltozt és minden tisztáltságot az arczról és annak friss üdöséget, fiataloságot kölcsönöz.

Ára 2 korona. Ugorka-szappan 1 korona. Poudre 2 korona és 1.20. **Ugorka-Crème 2 korona.** Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában.

Főszékhely: **BALASSA** gyógytára Budapest-Erzsebetfalva.

Az asztalosok szövetkezeti Butorcsarnoka. A budapesti asztalos ipartestület védnöksége alatt álló

Butorcsarnok és hitelszövetkezet, mint az országos körponti hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorcsarnok-közönség figyelmét a

VIII., József-körút 28. szám, Bérkocsis-utca sarok, valamint

IV., Belváros, Ferencziek-tere 1. sz. a. királyi bárpalotában duna felszerelt molera és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adhatók el

A Butorcsarnok szövetkezet kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kártyos mesterek dolgoznak, ugy Budapest környékén készített, vagy bécsi silány áruk eladásával nem foglalkozik.

Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 11220 Minden egyes butordarab bizottság által felülbírálván.

LEO LATEINER, Wien, I/78, Wollzeile 31.
Budapest kapható **Török József** gyógytárban Király-u. 12. és Andrássy-út 28. — és Mittelbach S. gyógyszer. Zágrábmege Duga ulica 3. 11159

VASÁRNAPI UJSÁG

38. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SZEPTEMBER 17.

Szerkesztési iroda: IV. Kaplony-utca 9. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «Világhírű»-vel negyedévenként 80 fillérral több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is eszandolando.

BÖHM PÁL.

1839—1905.

A KILENCZVENES évek végén láttam utoljára Böhm Pált müncheni műtermében. Azóta, hogy pár év előtt találkoztam vele, nagyon megváltozott. Régi rugékonyságát elveszítette, lassan típett felém, rheumatikus fájdalmakról panaszkodott és szomorúan ujságolta, hogy a dolgozás sem megy már olyan könnyen neki, mint régebben. «Aztán a közönség izlése is megváltozott», tette hozzá elmélázva, «nem kell neki a szolid, becsületes munka; ezek az újabb irányok, hangzatos elveikkel, a fejét egészen elcsavarták. Még Budapesten, a hazámban

sem fogadnak olyan szívesen, mint évek előtt; már az is megtörtént velem, hogy műveimet érthetetlen és elképzelhetetlen ürügyek alatt, visszautasították.» De panaszkodása közben sem feledkezett meg a magyar vendégszeretetről: egyszer csak eltűnt s pár perc múlva boros palaczkkal és poharakkal tért vissza, hogy ősi szokás szerint, velem a jobb időkre koczeitintson. A borral kínálkozó művész pompásan beillett az arco-utezai műterem keretébe. Ez a nem nagy, nem is fényes, de annál barátságosabb helyiség úgy tűnt föl nekem az idegen földön, mintha egy kiszakított darabja lett volna az elhagyott, talán régóta nem látott, de feledni sohasem

tudott magyar hazának. A terem egy oldalán fogasokra aggatott népies öltönydarabok: lobogó gatyák, ptykés mellények, zsinóros dolmányok, színes virágokkal kivarrott szűr, megviselt juhászbunda, s egész sora a pörge kalapoknak, melyekről még a hagyományos árvalányhaj sem hiányzott. Kissé távolabb a paraszt menyecske tolette-darabjai: ráncos szoknya, művésziesen kimunkált és bodrozott ingváll, virágos pántlikák, kötények és tarka kendők, a minőket fiatal leányzók adnak emlékül szeretőiknek. Aztán, hogy a magyar föld flóráját se ostorok díszes társaságában a zöldmázu cserédedényből felénk terjesztette tuskés ágait a

DINNYESZÜRET.

BÖHM PÁL FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL

BÖHM PÁL MŰTERMÉBEN.

hogánéskor, melylyel oly gyakran találkozunk a művész régebbi festményein. A butorzat, természetesen, tulipános láda és festett szék.

Képirót környezetét még nem magyarított jobban, mint Böhm Pált ezek az igénytelen, de annál jellemzősebb tárgyak. Az a művész, ki főfeladatának azt tekintette, hogy a világot a magyar faj életének poetikus és festői szépségeivel megkedveltesse, s a kinek valóban sikerült is az, hogy Munkácsy Mihályval egyidejűleg, vagy talán még előbb a külföld figyelmét felénk fordítsa, csak olyan milieuban érezhette jól magát, a hol őt minden az édes hazai földre, annak intelligens és délceleg népére, a magyar népszokásokra és erkölcsökre emlékeztette. Böhm Pál magyarországi kirándulásaiiban évről-évre növelte és gazdagította ezt a sajátos kis múzeumot, melynek tárgyai közül rámkában és festő-állványokon ingerlően káldáltak ki az Alföldön, különösen Szolnok vidékén készített érdekesnél-érdekesebb tanulmányok. A ki valaha ezt a műtermet látta, lehetetlen, hogy elfeledje azt a kis galeriát, melyben Böhm Pál fehér alapra festett tanulmányfóit, jellemzés tekintetében talán művészetének legértékesebb részét, gyűjtötte össze. Látjuk ebben a komoly méltóságra sokat adó, intelligens arcú falusi bírót, a fűrkésző szemmel reánk pillantó esküdtest, a ravasz kisbíró, a jómódú helyke parasztleányt, a jóságos arcú nemzetes asszonyt, az aranyos leányzót, a ráncos arcú anyókat s a cigányok kóbor népességének számos válfaját. Ezek a tanulmányok, melyeket Böhm Pál a hetvenes évek közepén Pettenkofen és Leopold Müller társaságában Szolnokon készített, mindvégig büszkélkedésnek tárgyai voltak s nem vált meg tőlük még akkor sem, mikor viszonyai rosszabbra fordultak, s kész képei, egykor nagyon keresett tárgyak, kezdtek a kiállításokról, vevő hiányában, a műtermébe visszavándorolni. Magam voltam tanuja, mint utasította vissza fényes ajánlatát egy külföldi műbarátnak, ki tőle az egész kollekciót akarta megvásárolni.

Ezek a tanulmányfók szerepelnek Böhm Pál híres magyar genrékpein, melyek közül egyiket-másikat hatszor-hétszer kellett újra festenie az amerikai amatőrök számára, kiknek hosszú időn át kedvelt és jól fizetett piktor volt. Megtörtént vele az is, hogy képeit az esti és éjjeli órákban kellett másolnia, mert a kiállításokból azokat nappal nem vihette el s az amerikai maeenás föltételül kötötte ki, hogy a megrendelt festményt a tárlat bezárása napján kezébe kapja. S hogy ez a gyakorlat sokat ártott a Böhm Pál művészetének: tagadhatatlan. A gyors munka felületességre csábította s így készített műveiből — a mi igen természetes — már hiányzik a jellemzettség ereje, a közvetlen megfigyelés varázsa, sőt igen gyakran a rajz szabatosága is.

Ha Böhm Pál élete utolsó éveiben nem örvendett egykori nagy népszerűségének s művei so-

kat veszítettek a régi kelendősegből, azt ne kizárólag az újabb művészeti irányok felmerülésének tulajdonítsuk. Az az erős, jellemzetes ábrázolási mód, mely művészetének egykor igazi értéket kölcsönzött, nem lehet alávetve a divat szeszélyének s megőrzi a maga varázsát minden időben, ha ugyan a külső körülmények behatása alatt erejét el nem veszítette. Böhm az utóbbi időkben azonban már nem a természetet másolta, hanem saját műveit s a mint így lassankint eltávolodott a természet-től, művei is mind halványabbak, mesterkélttek és élettelenek lettek. Mert szent igazság az, hogy a képiró is — mint Anteusz — csak akkor érezheti magát erősnek, ha ott van a hazai talaj a lábai alatt. Azután Böhm Pál megszűnt a nép szokásait, lelkületét a helyszínen tanulmányozni s remete módra müncheni műtermeinek négy fala közé zárkózott: művészetének régi himporával együtt a műbarátok nagobbmértvű érdeklődését is elveszítette.

Nem időzőm a művész hanyatlásának eme szomorú korszakánál. Böhm Pál, ki annak idején nemzetközi nagy versenyeken vonta magára a figyelmet s megerte azt a dicsőséget, hogy képei elsőrangú galeriákban kapjanak helyet, megérdemli tőlünk, hogy őt tehetsége delelőpontján mutassuk be a közönségnek, midőn művészetével halála után először foglalkozunk. Tehetsége tagadhatatlanul egyike a legrokonszenvesebbeknek, s a mellett magyar minden ízében. Az Alföld parasztját először ő festi nálunk erősebb megfigyeléssel, karakterisztikus vonásainak élesebb kiemelésével. Látszik, hogy vele élt a néppel; megismerte érületvilágát és gondolkozásmódját. Jobb képeiről magyar levegő árad felénk s alakjai úgy tűnnek föl előttünk, mintha megannyian régi, kedves ismerőseink volnának.

A magyar Alföld népét, életét kitűnően illusztrálják Böhm Pál művei, s a Nemzeti Szalon igazgatósága helyesen cselekedett, midőn a művész hagyatékát Münchenből elhozatta s a főváros műbarátainak bemutatja. A gyűjteményben vannak értéktelen művek, különösen a művész első és utolsó korszakából; de találunk kitűnő alkotásokat is, melyek ezt a rokonszenves képirót teljes erejében mutatják. A hetvenes évek közepéből származó magyar tanulmányfók s a nyolcvanas évek elején készült tájképvázlatok mindenkor kiváló termékei maradnak a magyar képirásnak. Ezeket a gondosan áttanulmányozott műveket jól esik látnunk. Különösen most, midőn a zseniáliskodó elnagyolás a fiatalabb festőnemzedéknél valóságos divattá vált, sőt kezd erényként szerepelni.

Böhm Pál bevészte nevét a műtörténetbe. Lehetek gyöngébb alkotásai is élete végén, de emlékeztetés és dicsőséget nem fogja eltörlni, sőt elhomályosítani sem az idő moha.

Szana Tamás.

A KÁRTYAVETŐNÉL. — Böhm Pál festménye.

DÉLI CESEND.*

Delel a nap . . . szellő se lebben . . .
És csecesemőnél édesebben
Alszik alant a róna táj . . .
Hallgatva várak, elmerülve,
Valami neszt, mely átrepülve,
Serkentene tudatra már!

Mert félelmes a csönd magánya,
A végtelenség tartománya
Magába szédít, eltemet.
Végig tekintek a határon,
Terhel a csönd már, e nagy álom,
A mi elfogja lelkemet . . .

Virúva száll a föld a fényben
S mint kormányos az emelvényen,
Hegyormon állok, egyedül . . .
Megjött a nesz, fülemben csegett,
Subogni hallom kün a csendet,
Mint sas ha távol fölrepül.

És nő a zűgás, nő fokozva.
A hegy is mintha ringadozva
Kisérné a föld lépteit,
Mely tova szágul új egekbe,
Suhán, zuhan, rohan pervege
És hordja kised férgeit.

Süvölt az égbolt, nő a rengés!
Óh, szörnyiség e vad kerengés!
Kétségbe ejt ez égi táncz!
Fujják a sphaerák harsongását,
Naprendszerek csapongva járák . . .
Szédülsz, halandó! . . . mást kívánsz?

Nyugvársra vágó? mely szivedbe
Galambként szálljon, halk pihege,
S a föld pihenjen, mint szived? . . .
Egy pillanatra ha megállna,
Oh, hogy röpítne a halálba,
Mint a paritty a követ!

Hogy' szétföcsesene, a mi tenger!
Mint koporsó a pap ha szentel!
Hogy' kiszakadna, a mi bérez!
Hogy szétrobbanna, a mi nagyság!
Tornyok a holdat hogy' nyilaznák! . . .

. . . Nyugvást ne kívánj, a ki élsz!

De hát a vígasz merre? hol van? . . .
Boldog a féreg lenn a porban
És boldogtalan, a ki lát . . .
Rémséggel terhes mély nyugalmad,
Megsemmisítő nagy hatalmad!
Iszonyatos vagy, szép világ!

Zempléni Árpád.

*Felolvasta szerző a Petőfi-társaság szeptember 10-iki ülésén.

MOHYÉK.

Elbeszélés. — Irta Gyarmathy Zsigáné.

Erdély nagy hegyei között még mindig található néhány olyan kúria, hol a roskadozó nemesi lakban ötven év óta nem ment előbbre az óramutató, hol a málló falak pókhálós ködében hajt a nemesi virtus: mert hát hiába öltözik valaki czifra uri ruhába, az nem számít, ur csak az, a ki úr volt egyvennyolcz előtt is.

Ezt vallja az egész Mohy familia, a mely áll egy nem czifra ruhájú öreg úrból, két korosodó leányból és egy felnőtt fiúból. Az apa: Mohalvi Mohy Dénes mindég tarklizik és mindég pipál, de a fia: Dinike, még azt sem cselekszi; megbukott az érettségén s azóta nem csinál semmit. Annál többet dolgozik a két leány. Az omladozó ambitus rozoga deszka lépésője mindég tisztá és könyöklőn mindég illatoz néhány cserép viola és szegfű; aztán ha nyári zápor zuhog és végig foly a falakon, Zsuzsika és Málka rögtön ott terem a meszes cseberrel s ismét főhéhrre meszelik a lecsurgott helyeket. Ha . . . no, de most nem zavarja semmi közbe jött esemény a napi teendőket, ki-ki végzi, a mit szokott.

Idősbb Mohy tárklizik az iskolamesterrel; ezt ugyan resteli egy kissé, de hát mit tegyen az ember egy ily meleg őszi napon? Hiszen mikor hideg van, akkor is csak ezt lehet tenni! Ilyen esetekben nem igen lehet válogatni, hogy ki a nemes familia és ki nem. Mert a négy alsó mégis csak négy alsó, akárki ellenében jegyzi is az ember. De az már nem mindegy, hogy a fiu udvarolgat az iskolamester leányainak, mert az afféle viganos népek még ki tudja mire gondolnak? A paraszt leány nem gondolja, mintha belőle Mohyné is lehetne, de ezektől még kitélik az ilyen gondolat is! Ezért, hogy az iskolamestert tájékoztassa, pipagyújtás közben így szól idősbb Mohy:

— Amice! ismeri maga Vendelüket?
— A kiknek az apjuk bezirkor főnök volt?
— Igen. Tudja-e, hogy azoknak teménytelen pénzök van. Igaz, nem ősi familia, idegenből ideszakadt Isten tudja mi . . . de már urak, az egyetlen leányuk szép is, gazdag is és ki tudja nem szánom-e rá magam, hogy a fiamat bemutassam nekik . . . Mit gondol, nem lenne-e jó még egyszer fényt hozni a Mohy névre?

— A bizony jó lenne — mondta a kántor és osztani kezdett. Mohy nagyot fújt a frissen gyújtott pipán és azt mondta, hogy: a fattyu — már mint Dinike — szép gyerek, ősi sarj és az afféle Vendel szépeknek nagy szerencse. Aztán felszedte a kártyát és tovább nem mondta. Hiszen az már nem is tartozik az iskolamesterre, hogy ők hárman: Zsuzsikával, Málkával már rég tervezgetik ezt a dolgot; ismeretséget is kötöttek Vendel Natálival, a ki felette jól mulatott a két koros leány nem épen Párisból hozott öltözékén; de Vendel mama, a ki egyszer régen komorna volt egy híres grófnénál, nem találta nevéstégesnek, hogy a két leánynak van egy deli öcsese, amolyan úri sarj, a kinek a neve jól illenek a szép Nati pénzéhez és szerette volna megismerni a fiut. Beszélte erről leányával és az okos, kaczer leány óhajtott is, hogy mutassák be neki Dinit. Csakhogy az óhajtas jóval természetesebb volt, mint sem könnyű, mert ifjabb mohalvi Mohy Dénes szivesebben ismerkedett a csinos paraszt leányokkal, mint — szerente — a dámákkal. Az apai tekintélynek, a nővéri könnyeknek végre sikerült Dinikét annyira venni, hogy jól kimosdva, felpomádézva és kesztyűve elment velök a csinos Vendel ház kapujáig, innen aztán, mint a pereszler — legalább nővérei így mondják — visszafordult és eltűnt. Csak egy izben értek el nagyobb eredményt, a mikor is a kapun kettőt lépett befelé s azután tűnt el, mint a — pereszler.

A két leány méltó felháborodása az atyára is elragadt annyira, hogy említést is tett bizonyos görbe pipaszárról, pedig nemesi becsületére mondja, hogy ezt már nem hitte, soha sem hitte volna, miképen arra kerüljön a sor — a görbe pipaszárra — mivel a fattyu immár nagykoru . . . Különben a régi Mohyak még házas fiaikat is elverték néha — ezzel vígasztalta magát az apa. Dinike a fent nevezett pipaszarat ismerte azon félig mult időkből, midőn

néneji befújták az öreg úrnak, hogy ő nem mindég kerüli ki a fonóházat, a mikor arra jár . . .

— Majd elintézem én ezt az urfival, csak bizáatok rám! — Kecsegtette az öreg úr leányait; de aztán nem intézték el semmit: tarklizott tovább rekturammal.

A leányok pedig folytatták az ismeretséget, magasztalták öcsésüket és a Vendeli fénytől mindég annyira el voltak ragadtatva, s hazatérve a roskadozó ősi fészekbe, oly nagyszerű dolgokat beszéltek, hogy tisztán látható volt, mennyire emelkedtek ezen elbeszélés által maguk is a négy kántorleány szemében.

II.

Tehát a dolgok ilyen képen álltak ama bizonyos verőfényes őszi napon, midőn nem kellett féltetni a Mohy szobák fehér falait. A ház ura természetesen tarklizott a tornáczon rekturammal, a tornác előtt bóbítás tyúkok kaparásztak, s egyik-másik mellig furdott a meleg porban; az öreg korhadat eperfiak alatt pulykák szedegették a hulló gyümölcsöt s a füves udvar egyik sarkában kövér pukantók között addig gyűjteni, míg sűt a nap, hanem a kender is addig lehet törni csak. Könnyű a paraszt asszonyoknak, azok kiállhatnak az udvarra, s a szellős helyen még ha nem is épen forró a nap, jól törik a pozdorja, de ők: a Mohy lányok, nem állhatnak ki szégyen szemre! Nekik szegényeknek titokban kell végezni minden nehéz munkát. És végzik is zűgölődés nélkül, hiszen ők más sort nem ismertek soha, de azt bizonyosan tudják, hogy jó születésűek nem afféle senkik s ez minden gyöngyörűségök. Ez a tudat okozta, hogy még mindig pártában vannak, a ki akadt volna olyan kerő fele: az egyiknek egy szegény ispán, másiknak egy tanító nem kellett, mert

egyik sem volt nemes születés, a nemes születésűek pedig elfelejtettek behajtatni a hajdani galambdúcos kapu helyén. Így hát a Mohy leányok a csűr betett kapuján belől kender törnek és tilolnak. Gyorsan foly a munka, az apró pozdorja úgy pattog körülöttük, mint a csep-hadaróval felvert búzaszem és a por sűrű felhőbe burkolja a kifáradt két teremest; be jó is azoknak a paraszt leányoknak a szabadban tilolni! . . . És a por és pozdorja ellepi a két leány deresedő fejét; de az nem baj, hiszen ott benn kellemes gondolatok váltják egymást.

— Bizony Isten, Málka, olyan ez a kender mint a selyem, teméntelen vásznunk lesz az idén . . .

— Csak legyen is . . . Hej! Zsuzsika volt enél már jobb esztendőnk is . . .

— Csak rosszabb ne legyen Málka!

— Igaz, nem is panaszsképen szólok, de ládd itt a tél és nem csak, hogy Dinikének, hanem még édes apáknak sincs meleg ruhája s egy krajczárt sem kapunk semmiből.

— Ki tudja, nem lesz-e lágy tél az idén; én azt hiszem az lesz, Málka.

— Bár úgy lenne . . . tavasz felé eladjuk a vásznat — lesz vagy négy vég eladó — s akkor helyt leszünk ismét.

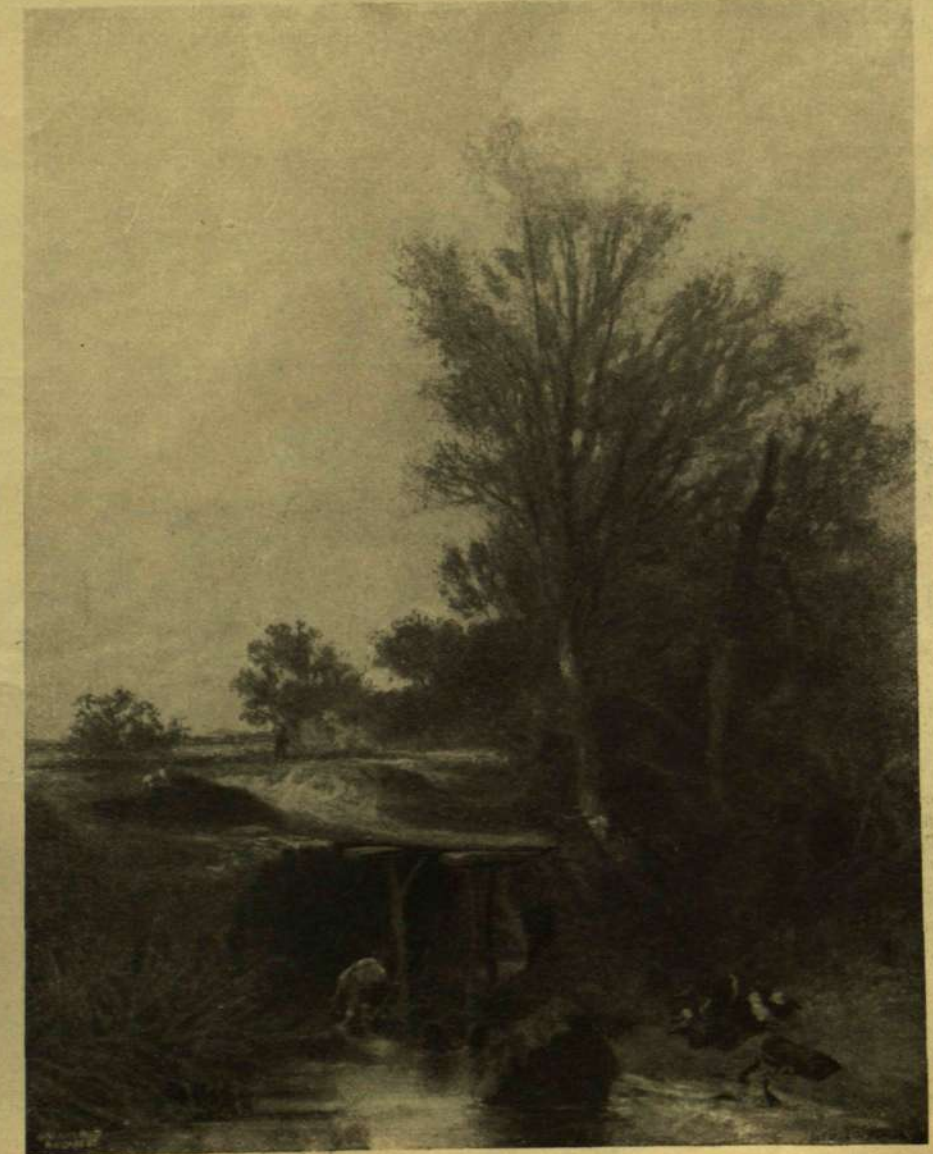
A tiló és törő ujból kattog s a leányok arcáról gyöngyözve hull a verejték; Zsuzsika kötényével megtörli arcát, Málka is azt cselekszi:

— Te Zsuzsika! mit gondolsz, vajjon igazán eljönnek ebben a hónapban Vendelék?

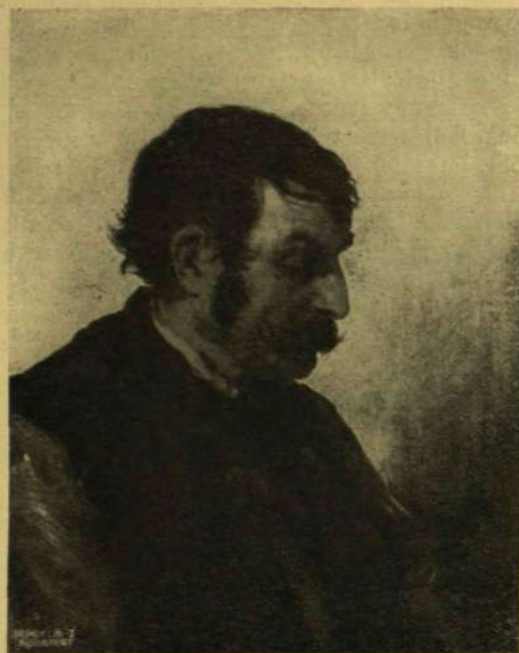
— Az már igaz, hogy el, tudod az afféle népek kapnak az ember barátságán. Azt hiszem, hogy épen most vasárnap fognak eljöni, ma még csak szerda, addig rendbe zedhetjük magunkat.

— Tudod mit gondoltam Zsuzsika? Mivel már úgy állapítottuk meg, hogy enyhe tél lesz, hát azért a flaner köntöseinkkel behúzzhatók a kanapét vasárnapig . . .

— A bizony jó lesz, hiszen nem is fogadhatjuk azokat a pompázó népeket akárhogy . . .

ORVHALÁSZAT. — Böhm Pál festménye.

TANULMÁNYFŐ.

CZIGÁNY NŐ.

PARASZT TIPUS.

— Vajjon ebédre jönnek, vagy ozsonnára?
 — Ebédet is, vacsorát is jobbat tudunk mi nekik főzni, mint az ő szakácsnéjük nekünk tálalt...
 — Hiszen tudni csak meg tudjuk...
 — Vasárnapig csak össze is szerezzük a hozzávalót... nagyobb baj az, hogy nem tudjuk ennek a Dininek a fülét megfogni...
 — Majd biztatjuk jó és rossz szóval s ha más-ként nem lehet, az édesapánk utján is.
 — De tudod, hogy már nem tart az öregtől?
 — Tart a pipaszárától...
 — Úgy hát csináljuk ki a dolgot, hogy el ne szökhessen vasárnap, mert bizony Isten jó lenne ez a házasság... Te! olyan bútorokat hozna az a leány, hogy nemcsak a kántor lányok, de az egész vidék száját tátana rá.
 — Ezt megbeszéljük még jobban is lefekvés-kor, most csak siessünk, míg a kender meg nem ereszkedik.
 A pozdorja vigan pattog a deresedő fejek felett és a derült gondolatok szállnak, szállnak: s a roskadozó házon mintha már is új zsindeley

fedél fehérzene és az omló ambituson, — az édes apa négy alsót mond s úgy ragyog az arca, mintha minden kívánsága e pillanatban teljesült volna. Dinike pedig parlagon hagyott földjén törtet keresztül, mert épen azon túl gyűjtik a sarjut bíró uramék, abban az atyafiságban pedig sok szép lány van.
 Foly a sarju gyűjtés, cseng a népdal és egyik leány megjegyzi:
 — Ni, jü az úrfi!
 De az úrfira senki sem figyel; megszokták születésük óta, hogy ott forog közöttük és nem szólják meg semmiért. Bezzeg nem így egy-egy erre vetődő idegen urat, a ki minden hiába-valóságot kérdezzet és jegyez; azt ugyan csak kinevetik, mert hát afféle jövevény a hitvány! Azt az úrfi sem veszi semmibe, hiszen annak nincs ezen a tájon egy bomladozó kuriája, parlagon hagyott földje, s még az sem bizonyos, hogy van-e neki nemes levele?
 Dinike megáll egy mogyoró bokor mellett, kalapját ledobja, aztán maga is leheverész a sarju rendre: míg ideig ér a forgatás, pihenhet

egyed. Bele bámul lomhán az ősz aranyos piros ködébe, melyen keresztül villog a szép paraszt leányok hófehér ingvállja és alsó ruhája; de villog a szemök is, mert minden leánynak ott van a szeretője is, segíteni jöttek át a maguk rétyjéről — bíró uramnak.
 Bár lenne itt az a Kántor Katieza is, — gondolja Dinike, azután nem gondol semmit.
 A forgatók közelebb, közelebb érnek és Dinike fel áll, odakiált a legcsinosabb leánynak:
 — Gazi Kis Kata! Hozz egy korty friss vizet.
 Kati kapja a korsót, a forráshoz fut és tüstént ott terem a friss vízzel és a mint illik, a korsó szipókáján kiönt pár kanálni vizet s úgy kínálja oda a korsót a mit Dinike átvéve így szól:
 — Na, én is!
 És kiönt a szipókán ő is, de úgy hogy végig permetezi vele a Kata piros arcát.
 — Nyughasson az úrfi! — mondja a leány míg habzó fehér ingujjával törülgeti arcát.
 — Nem nyugszom én, hanem iszom! — kedélyeskedik Dini és nagy kortyokban nyeli

HALÁSZOK A TISZA PARTJÁN.

BÖHM PÁL MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

VÁGÓ PÁL MENNYEZETI FESTMÉNYEI A JÁSZAPÁTI TEMPLOMBAN.

VÁGÓ PÁL JÁSZAPÁTI KERTJÉBEN, MŰTERME ELŐTT.

a friss vizet. Oda megy a többi legény is és a korsó kézzel-kézre jár és az urfi felfrissülve szellemeskedik: megemlékezőn ökrökről, itatásról és több más találó dolgokról.

Ez alatt biróné asszonyom és takaros menyé, piros esikü fehér tarisznyákat szedgetnek elő és kezdik kirakni az uzsonnára valót.

Dini tudja, hogy nagyon szívesen kinálnák, éhes is; de az már nem fér hozzá, hogy a kiknek az eleje az ő őseinek jobbágysai voltak, azokkal es azokból egyék. Aztán Málka meg Zsuzsika arra való, hogy neki uzsonnát adjon. Szerencsés jó egészséget kíván és lolol hazafelé s arra gondol, hogy oszonya után átnéz Kántor Katiczához.

Mikor a tornácra lép, abban a pillanatban egy kocsí robot be az udvarra és az apa karon csipi a fiút, hogy meg ne szökjék.

III.

— Jézus Mária! Ezek Vendelék! — sikolt Zsuzsika a csürkapu nyílásán kikandikálva. Málka is sikolt: — A kanapé nincs behúzva! aztán ledobják a drága kenderföket s a csürös kerten keresztül s a ház háta mögött a konyhába menekülnek, a kis szolgát befuttatják ünneplő ruháikért — a vendégek még úgy is a tornácra hallgatják a házi úr szívből jövő örvendezéseit — s míg ruháikat felöltik, meghagyják a kis szolgának, hogy tüzet gyújtson, vizet tegyen forrni, azután fejje meg a bivalyt, csak itt a kertvégi réten legelész s megáll minden időben, már így van szokva, mikor aztán a tejét tűzhöz tette, fusson a rektorékhöz és kérjen egy maroknyi kávét kölcsön, ha azoknak sem lenne forduljon a görögökhöz, vegyen hitelbe — káposztavágás-kor kifizetik a többivel együtt — de úgy járjon, mint a villám, mikor azt hinnék, hogy ott van, itt legyen és kávé nélkül haza ne merjen jöni! Míg az ügyeket így rendezték, magokra kapták ünneplőjüket, kiszedték egymás hajából a pozdorját s úgy tettek, mintha ögyelelve jönnének a kertből. Mikor a vendégeket észreveszik a tornácra, meglepett örömmel szaladnak oda: — Milyen véletlen szerencse, Istenem, milyen öröm!

— Valóban az, erősíti az atya, de kedves szép nagysámék miért nem izenték meg ezt az örömet egy kis madártól, hogy hajtották volna el a macskát a leányok a tűzhelyről. Zsuzsika közbe szolt:

— Már az igaz, akkor legalább nem barangolunk óraszámra a szilvásban... bizony isten olyan szép őszi idő van... örülünk, igazán örülünk!

Idősebb Mohy Dénes nem tágít ifjabb Mohy Dénes oldala mellől s így a fattyunak be kell mennie a nappaliba és szorongnia, hogy mit feleljen a vendégeknek? Bezzeg nem így volt az előtt oda künn a gyűjtőben! Ő volt a legszemesebb gavallér az egész mezőn. Most pirúl, veres kezével nem tudja, mittevő legyen s úgy köhéssel, mintha paprikát nyelt volna, szóval

nagyon kellemes gavallér. És Natáli nem hagy neki békét, folyvást kérdez. A mama keresett, mézes-mázos szavakkal tartja az atyát és leányait s e beszédmodor olyan nagyszerűnek tetszik rekturam előtt, hogy elrohan lányai után: hadd gyönyörködjenek azok is szegények egyszer az életben!

Rövid idő múlva Málka kismopolyog. Zsuzsika megjegyzi, hogy bizonyosan virágot szed a kedves Natálinak. Mikor visszatér, nagyon ki van pirulva és oda szol Zsuzsikához:

— Kedvesem, keresnek. Most már Zsuzsika távozik és Málka azt mondja, hogy egy öreg jobbágy asszony keresi

Zsuzsikát, mert még él néhány a régi jó idők-ből. Erre a komornából lett gazdag asszonyság bizonyos tiszteletet érez és megfeddi Natálit, hogy ne legyen oly pajzán az ifjúhoz. De Natáli kisasszonyt a régi hűbéri viszonyok nem nagyon érdeklik és nem változtat kihívó és sértő modorán. Ez alatt a négy kántorleány magára öltötte új ropogós karton ruháját s lelkenedezve követte az atyját. Midőn a Mohy portára értek, lélekzetük elakadt, s tiszteletteljes félelemmel tekintettek a lakra, melyben most olyan nagyszerű gazdag úri asszonyságok vannak. De aztán e rettegő félelmet mérsékelte egy körülmény, mely bizonyos önérzetes bátorságot szült: eszökbe jutott, hogy a mai uzsonnyához nem csak a kávét, hanem a lágy kenyeret is (pedig ezt nem is kérték) ők szolgáltatták, így hát csak beléptek. A Mohy lányok egymásra néztek megdöbbenve e merészség miatt, de úgy kell lenni, hogy nekik is eszökbe jutott az előbbi körülmény és leereszkedő magasságból mondták:

— Ah, a kántorleányok! Hát itt vannak? No, üljenek le.

Kétszer-háromszor körülnézve ruháikat, le is ültek, de úgy a szék szélére, mintha legalább is még egy valakinek el kellene ugyanarra a székre férni.

Dinike kezdte magát otthonosabban érezni az ismert elem között s hogy megmutassa Natálinak könnyed modorát, odaszólt a négy lihegő, kipirult teremteshez:

— Hogy kicsipték magukat, piros pünkösöd óta nem láttam ilyen csifráknak!

— Nagyszerű! Nevetett Natáli, a mi igen igen hízogónak tetszett Dinikének és egészen meghozta a hangját.

Natáli halványkék selyem ruhájának hullámzó drága csipkét rázva fejét felvetette és hunyorgatva tekintett Dinire:

— Igazán, édes Mohy, maga eredeti egy fiu: nagyon szellemes! Különbön e bájos falucskában minden elragadó, boldogság lenne itt élni! s fehér fogait mutatva nevetett, erőltetett, kellemtelen nevetéssel.

A JÁSZAPÁTI TEMPLOM BELSEJE.

A HID ÖSSZEÁLLÍTÁSA.

Ezek a szavak s ez a modor rendkívül hatottak a kántorleányokra s oly csodálattal tekintettek a fényes jelenségre, a mit lehetetlen volt észre nem venni.

— Nem gyújtunk rá? — kérdi Vendel mama kézi táskájából szivarokat szedve elő. — Mi a menkö — gondolja a ház ura — asszonnyal még nem pipáztam! s úgy hiszi, hogy a régen nyugvó Mohynék egyet fordulnak a sírjokban erre a különönségre. De aztán e megbotránkozást elfojtja az az öröm, hogy végre ő is rágyújthat, a mit addig, mint gavallér ember, nem tehetett.

— Csókolom szép kezét, kedves nagysám, ha megengedi én csak ebből füstölök!

A kedves nagysám megengedte s párosával gyújtottak rá, egyik szivarra, kormos tajtipára a másik s az öreg nemeset azonnal szép ábrándokba ringatta a pipafüst, e nélkül nem tud az ember gondolkozni sem. E közben a házi leányok addig jártak virágot szedni és vén jobbágyasszonyoknak kihallgatást adni, míg a végén pompás oszonna került az asztalra.

Natáli finnyásan tekintett a házi szöttek fehér abroszra s azután csak turkált az ételben, de nem evett, mert hát ő ilyen melegben csak fagyaltot, vagy krémet szokott délután izlelni. Hanem a mama ugyancsak hozzálátott s egész ösztintén kinyilvánította, hogy ilyen finom rántott csirkét, jóízű kovászos ugorkát soha életében sem evett. A házi leányok arca ragyogott a boldogságtól: most már mégis csak lesz valami a dologból — gondolták. És ezt gondolták akkor is, midőn a fényes vendégek eltávoztak. Apjoknak is oda sugtak:

— Még is csak lesz valami a dologból!

— Lesz — mondja az öreg úr és utána gondolja: — jobban szeretném ugyan, ha az anyja nem füstölne, de hát üsse a kő, ugyanis a leányt reptítjük az ősi kuriára!

Zsuzsika, Málka öleli csókolja Dinikét.

A HUSZÁROK ÁTVEZETIK LOVAIKAT.

EGY UTÁSZCSAPAT ÁTVONULÁSA.

Aztán mikor a kántor familia is távozik, akkor már fenhangan mondják:

— Ma jó fiu voltál kicsi fattyu; így már lesz valami a dologból... most aztán ne udvarolgass többet kántor Katiczának... jó leány, jó leány; de mégsem közénk való...

— Bizony lesz valami a dologból — erősíti az apa — úgy-e jó, hogy karon csiptem az úrfi? Nem oldhatott kerekét... Nekem köszönhetitek az egészséget!

— És valóban megköszönni való az, hogy módot nyújtott Natálinak a fattyú megismerésére, s így örökre megmentette szegény jó leányait egy-egy ilyen véletlen látogatás örömeitől...

VÁGÓ PÁL.

Vágó Pál a jászok büszkesége. Első sorban a jászoké, a szűkebb hazájáé, — azután a miénk, nagy Magyarorszáé.

Mert az a nemes török-tatár népfaj, mely az alföldi jászságot alapította s mely még 30 évvel ezelőtt is kiváltságokat élvezett, még mindig egy kis szűkebb hazát alkot.

Vágó az egyik főemberük. Fővezérük abban a mozgalomban, mely az elvett jogok visszaszerzését óhajtja, és mindenképen legfőbb emberük a művészet terén.

Jászapáti, a jászföld mai Athénje, azzá avatta Vágó Pált, mikor műtermet épített szülőháza udvarán. Ott székel ő: a *jazygok ősi típusának* megtestesülése s onnan intési sorsát.

Az ő tatár-szépségét azonban ne bírálgassuk, tegyék ezt a szép asszonyok, a kiknek mindenkoron lelkesen hódolt, minket az ősisége inkább azért érdekel, mert ebből csirázott nagy szeretete a magyar história iránt.

Vérbeli ember ő. S nagy vére viszi a magasabb ideálk felé. Nagy vére adott szárnyakat lelkének, mely legszívesebben a nemzeti Génuszhoz száll fel, hogy őt dicsőítse.

A história-festés mindig a legnagyobb stilt képviselte a művészetben s hogy Vágó Pálban egyik legerősebb történelmi festőnk rejlik, azt ugyan ki tagadná?

Pedig anyja, Vágó Ignác jászkerületi kapitány özvegye, első asszony a vármegyében, a kit százezer ember hódolata és kegyelele őriz ma is emlékében, a fiát eredetileg jogásznak szánta... És a fiu vértanni hősiességgel tanulmányozta a törvénykönyveket. Lelkében elaltatta művészműveit s heállt ügyvédhojtárnak. Mikor aztán az első végrehajtáson «a törvény nevében» elvették egy szegény ember vánkását, szörnyű undor vett rajta erőt. Földhöz csapta a Corpus Jurist. Huszonhat éves korában történt mindez. Ekkor határozta el, hogy festeni fog. De hát mihez kezdjen? A jóakaró azt tanácsolták neki, hogy csináljon eladható apróságokat. «Nekem — úgymond — évekre szóló munkaprogramom volt rajzkönyveimben, monumentális koncepciók, faldekorációk, amorettek, nymfák raja nyüzsgött szemem előtt. Ettől a világtól váljak meg az ember?»

Megpróbálta a magyar genret. Munkácsy lebegett szeme előtt, ámbátor nem talált elég magyar érzést benne, de annál inkább lelkesedett Matejkóért, a kinek vázsnán óriási naggyá nőtt a lengyel történelem dicsősége.

Ez tüzelte őt legjobban. Ime: ilyen izmos alkotásokkal kell a világ előtt megmutatni nekünk magyaroknak is az ősi erőt! Rajongó szívvel hirdette ekkor:

— A lengyeleknek egy Matejkójuk van, én tizet óhajtok hazámnak s én is egy akarak lenni e tiz közül.

Az a művésznemzedék, melyhez ő tartozott, akkor nem is szükkölködött nagy tehetségeiben. Vágó joggal remélhette, hogy e társából magyar Matejkók fejlődnek.

Ő maga is örömmel készült arra az 500 forintos művészi pályázatra, melyet a 80-as évek

A TŰZÉRSÉG ÁTVONULÁSA.

ÁTKELÉSI GYAKORLATOK HADIHIDON SOLT ÉS DUNAFÖLDVÁR KÖZÖTT.

A RÜLFÖLDI KATONAI MEGBIZOTTAK.

elején Ipolyi Arnold tűzött ki magyar történeti képekre. De Ipolyi kikötötte, hogy a témát ő maga adja meg. Vágó ezzel mit sem törődve, megfestette első nagyobb stílű vásznát, mely *Kiew hódolását a magyarok előtt* ábrázolta.

Vágó a Műcsarnokban nagy ambícióval mutatta be művét a tudós főpapnak, de ez gögösen rámondott:

a kormány 1900-ban rendelt meg a párisi világkiállítás magyar huszár-terme számára. Vágó e témát két részre osztotta: a múlt és a jelen képeire. A múltat szellemesen úgy ábrázolja, hogy a magyar huszárság a történelem homályából vonul fel I. Napoleon, a világverő nagy hadvezér előtt, a ki *kalapot emelve* nézi huszárságunkat, melynek dicsőségét különben mi sem

A KIRÁLY ÉS KISÉRETE A GYAKORLATOKAT SZEMLÉLI. (A király mögött Bolfras főhadsegő, a kép baloldalán Pitreloch hadügyminiszter.)

— Micsoda kotyvaszték ez? Hát nem megmondtam önöknek, hogy mit szabad festeni? Azt hiszik önök, hogy ha a korcsmában összedugják a fejüket, valami okosat sütnék ki? ... Vágó egy perczeire elhült, de aztán dacosan válaszolta: «Fütyülök én a pályázatra!» s azzal otthagya a főpapot. A pályadíjat persze más kapta meg.

Történelmi festészete tehát nem a legkedvezőbb auspiciumok közt indult meg.

El is ment tőle a kedve jó időre s inkább a magyar genre festését üzte. Így születtek meg ismert jeles alkotásai: a «Jár a baba», a «Menekülök», a «Husvétii öntözés», a «Vonós négyes», a «Vig társaság», a «Delibáb», majd jóval később a «Becsületügy a Hortobágyon» remek viaskodó bikáival s a «Juhok» című szép reggeli hangulata.

Közben beköszöntött a millennium ünnepi éve s vele együtt a nemzeti felbuzdulás. Művészeink egész csapata festett magyar nemzeti témákat. Vágó pedig egyik legnevezetesebb alkotását: az *ezredévi történelmi felvonulás* tervezetét készítette. A mi történelmi tanulmány, lelkes érzés élt benne, kitünő rajztalentedével mind papírra vetette.

E díszmenet költségeit Vágó százezer forintra tervezte, de báró Bánffy, az akkori miniszterelnök csak a terv legutolsó részletét valósította meg s bemutatta a vármegyék hódolatát a királynak, jóllehet 33 vármegye kérte feliratban az egész terv megvalósítását... A szép színes katonák pedig szertekallódtak.

Jobban sikerült Vágó Pál másik nagy terve: a magyar huszárság történelmének képe, melyet

FERENCZ FERDINÁND ÉS JENŐ FŐHERCEGEK.

A TIRŐLI HADGYAKORLATOKRÓL. — Kallós Oszkár főlételel.

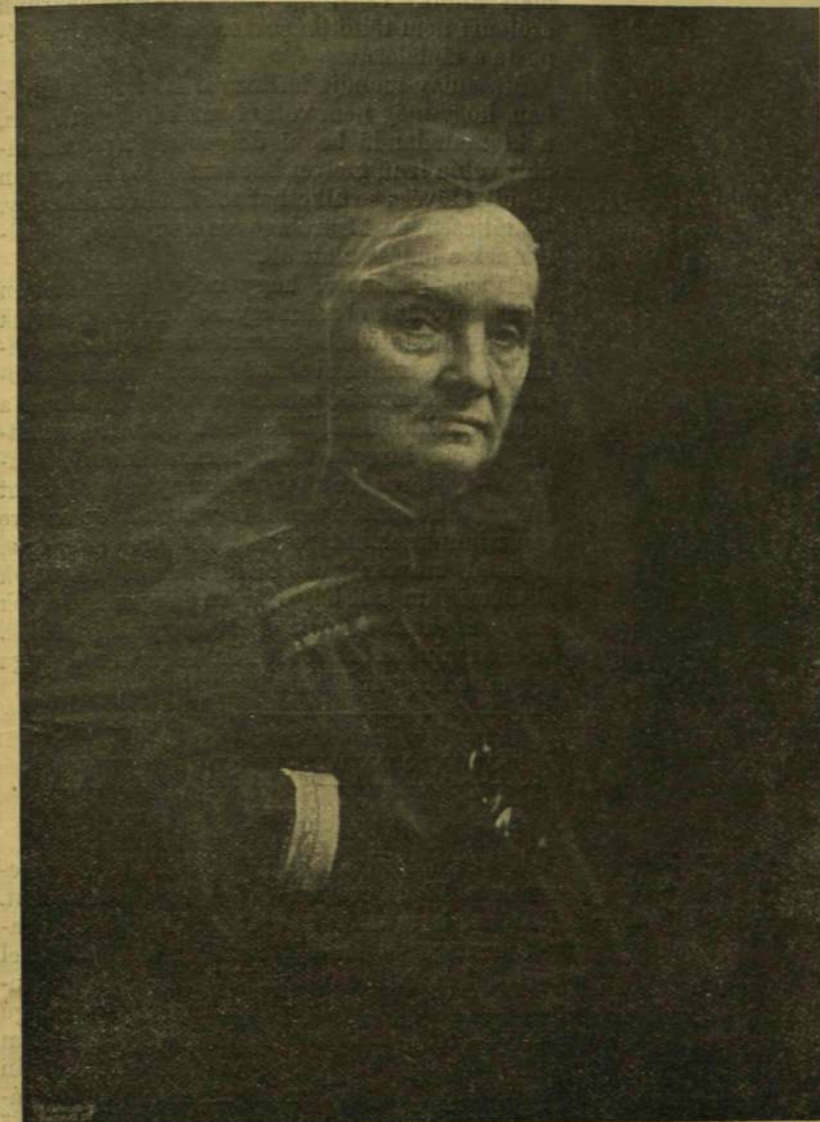
ostrománál ábrázolta s melyet Styka Jan neves lengyel festővel együtt tervezett.

A legutóbbi történelmi időkből való a *szegedi árvíz* képe, melyet Szeged város rendelt meg nála. Vágó e nagyméretű s művészileg fölötté nehezen megoldható művén Szeged város kívánságára a korhűséghez annyira ragaszkodott, hogy legtöbb szereplő alakja egyúttal arckép is. Sőt a szegedi nép még a kiáradt Tisza vizéről is megkövetelte, hogy igazán «szegedi» legyen.

Vágó legújabbban egyházi festőnek csapott fel. A jászágói nép tiszteletét viszonzni óhajtván, ő is megtisztelte Jászapátit azzal, hogy nagytömlőjét kifestette. E fárasztó munkát derék munkatársával, Szirmai Antallal együtt végezte.

A ki a jászágói nagytömlő tornyába felkapaszkodott, az tudja csak igazán méltatni e tömlő arányait. Vágó mindenesetre a legmagasabb régiókban tartózkodott, de e magasságban sem felejtette el, hogy ő első sorban — magyar.

A tömlő gyönyörűen komponált menzetteképén a keresztrefeszített Üdvözítőt látjuk, fölséges glóriától övezve. A kereszt a fellegek-ből emelkedik ki, lábánál az angyalok serege s míg fönt a mérhetetlen magasságban az Atya-úr isten látszik s a harsonát fúvó arkangyalok, lenn a felhők alatt a magyar szentek: István, László, Erzsébet s Margit sorakoznak. A tömlő többi részét is Vágó szép alkotásai díszítik, ép oly egyöntetűséggel, mint a hogy Roskovic

H. H. Pierce: Öreg hölgy.

Kleintjes L.: Hollandi nő.

CZIKK A HÉTRŐL

A szabad gondolkodók ünnepeit ültek Párisban, emléket állítottak De la Barrenak, elhatározták, hogy egy új encyclopédiát fognak

kiadni, kimondták, hogy az erkölcsöt új, még pedig tudományos alapokra kell fektetni, s végezetül megállapodtak abban, hogy legközelebbi kongresszusukat nálunk fogják megtartani Budapesten.

Charles Job: Birkanyáj poros úton.

A PHOTO-CLUB KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

H. Mallet : Pihenő.

had gondolkodó. Mi magyarok elképzelni is alig tudjuk, hogy nem minden ember szabad gondolkodó, s érthetetlen előttünk teljesen, hogyan lehessen a gondolkodást és annak szabadságát korlátozni. De ezek az urak a szabad gondolkodás alatt valószínűleg mást értenek. Némelyek talán atheizmust. Mások a dogmáktól való függetlenséget. Az előbbiekhöz nincs szavunk. Legföljebb II. József császár ítéletére apellálhatnánk s az nem lenne kellemes. Az utóbbiakról pedig csak annyit akarunk kérni, hogy ki az, a kinek ma ligára van szüksége az ő céljuk elérésére? Vajjon nincs-e szabadságban kinek-kinek, hogy az ő legjobb meggyőződése szerint imádják Istenét?

A mi azt a szerencsétlen De la Barret illeti, az ő sorsa igazán megindító és részvétet keltő. De hát mindenkinek kijár-e a dícsőítés és a szobor, a ki szenvedett? Ez a De la Barre azzal volt gyanúsítva, hogy meggyalázta a feszületet. Ezért kínozták meg, ezért kellett halált szenvednie. Nem egy nagy eszme szolgálatában bukkott el hős gyanút, halálával is szolgálván az emberiségnek nagy ügyét. Sorsában hiányzik a nagyságnak minden motívuma, legföljebb szenvedései voltak nagyok. De ebben ezek és ezek voltak a társai.

Az alkohol ellenes mozgalomban, úgy tetszik nekünk, hiányzik egy adag őszinteség. A ki meg akarja szabadítani az emberiséget védképp az alkohol okozta csapásoktól, az nem kezdi meg működését azzal, hogy prédikációkat tart a millióknak s meggyőzi őket a veszélyekről, melyek egészségüket fenyegetik. Mert a milliókat nehéz kapacitálni, sőt majdnem lehetetlen. De az egyes népek kormányait, vagy az egyes törvényhozó testületeket meggyőzni nem nagyon nehéz, ha az embernek abszolút igaza van. Már pedig látni való, hogy az államhatárolom igen egyszerűen, és egész alaposan véget vehet az alkohol élvezetének. Csak be kell zárni a szeszgyárakat és szeszfőzdeket, melyeknek engedélyezése — legtöbb országban — úgy is a kormánytól függ. De erre a radikális eszközre alig gondol valaki. Jele, hogy a mozgalom vezetői magok sem bíznak a teljes sikerben, szemben állván velők az állam pénzübeli érdeke.

S valójában jobb is, hogy így áll a dolog. E mozgalom addig üdvös csupán, a míg arra szorítok, hogy a szesz túlságos élvezetétől tartsa vissza az embereket. A szesz mérsékelt élvezetére — kivált a munkásosztálynak — határozottan szüksége van. Próbálják meg személyesen a mozgalom vezetőit, ajánlunk számukra egy kísérletet. Nagy hidegben, szabad ég alatt, verjenek be fába vasszegeket, kalapáccsal. Igen sokszor fognak a kalapáccsal saját ujjaikra ütni a szeg helyett. De ha felhőrpintenek egy pohárka szeszt, egyszer se fogják elhibázni a szeg fejét. Ekkora erő van a pálinkában. Nem

hiába nevezték a régiak «aqua vitae»-nek, az élet vizének. S nem hiába orvosolták a doktorok nemrégiben is sok belső bajt cognac-kal.

Böhm Pál kiállításával szemben azt hozta fel több hozzátérő, hogy hiányzik műveiben a magyar lélek. Alakjai, csupa magyarok, de a kik mégse éreznek magyarul; tájképei Magyarországnak egy-egy darabját tikrózik vissza, de levegőjük — úgy vélik — mégse magyar. Talán van ebben a kritikában némi túlzás. Böhm Pál összes alkotásaiban alig van egy vonás, a mely idegen. Legföljebb az látszik meg rajtuk, — a mi a valóságnak is megfelel — hogy azokat idegenek számára csinálta. Magyar életet festett, de úgy, hogy az idegen is megértse. A külföld számára dolgozott, s úgy tett, mint a gőzmalmaink, melyek ráírják záskaikra «hungarian flower, made for use of english people» (magyar liszt, mely az angol nép számára készült). Böhm is idegen népek számára adott a magyar élethez magyarizációt.

Ez részben előny és érdem s csak részben fogyatkozás. Oka nemcsak abban áll, hogy Böhm el akarta adni a műveit, és így külföldön hamarabb talált vevőt. De áll abban is, hogy az esztendő egy részében Münchenben lakott, s ott volt állandó otthona. Az ottani levegőt szíta,

Balogh Rezső : Tájkép.

A PHOTO-CLUB KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

és az ottani élet, gondolkodás és érzés behatása alatt állott. Vagy, ha foghatóbban akarunk szólani: nem töltötképzte és tőrőcsusza képezte a táplálékát.

Macaulay mondja Miltonról irt tanulmányában, hogy még nem volt olyan költő a világon, a ki maradandó becsű dolgot oly nyelven tudott volna írni, melyet hét esztendő kora után tanult. Művész se alkothat tökéleteset csak úgy, ha teljesen és kizárólagosan csupán egy szellemnek a hatása alatt áll.

Es ebből látható, hogy mily menthetetlen hibát követünk el mi magyarok, mikor beérjük egy-egy mesteriskola fentartásával és nem állunk fel egy művészi akadémiát. Festőink, szobrászaink számára is, tehetségre is megfelelnek a nemzet kulturális fejlődésének. Sőt elmondhatjuk bátran, hogy a többi nemzetekhez hasonlítva egy téren se vagyunk annyira elől, mint a képzőművészetek terén. Úgy látszik ép ezekre van népünknek határozott tehetsége. És mégis, a fiatal művész nemzedék idegen országok akadémiájára kell hogy járjon, idegen mesterek szellemi hatása alatt kell hogy kifejlődjék. Mennyi minden behatás vési rá e közben a maga jegeit a magyar lélekre!

A SZÉCSÉNYI ORSZÁGGYÜLÉS.

(1705.)

Két év óta folyt már a harc II. Rákóczi Ferencz s Lipót császár és király hadai között. Rákóczi hatalmának tetőpontján állott; Magyarország és Erdélyt csekély rész kivételével birtokában tartotta; külföldi követek közbenjárása mellett a császárral mint egyenrangú hadviselőfél alkudozott és az európai politika konzertben kitűnő magyar diplomatai útján számottevő tényező számba ment. Leopoldvárat azonban hasztalan ostromolta; a már végső veszedelemben jutott erősséget Herbeville, az új császári fővezér 1705 augusztus 6-ikán felmentette az ostrom alól és néhány nappal később Rákóczi támadását Pudmericz mellett véresen visszaverte.

A pudmericzi csatavesztés stratégiai szempontból nem vált ugyan nagyobb kárára a fölkelés ügyének, Rákóczira és a fölkelte rendekre nézve még sem maradt hatás nélkül. Rákóczinak ismételten meg kellett győződnie, hogy azzal a szellemmel, mely hadait és ezek vezetőit áthatja, és melyet ő a régi gallok szellemének nevezett el, a császár fegyelmezett haderejével szemben döntő győzelemre nem számíthat. A nemzet pedig csak a veszteséget látta, s ez elég volt arra, hogy benne is ép úgy, mint Rákócziban, a békére való hajlamot nevelje. Rákóczinak azonban e tekintetben nagy nehé-

ségei voltak. Politikai meggyőződése nem engedte, hogy a félsikernél megálljon. Magyarország teljes függetlenségét írta a zászló alá és lovagias érzése tiltotta, hogy ezt a zászlót cserében hagyja. A francia király féltékenykedése és Des Alleurs követ biztatásai még inkább fokozták a nehézségeket. XIV. Lajos abban a reményben, hogy Rákóczi a császárral az általános európai béke előtt egyezséget kötni nem hajlandó, az eddigi 10,000 tallér havi hadisegélyt még május havában 50,000 livresre emelte fel. Másrésztől azonban nem volt szabad figyelmen kívül hagynia Rákóczinak, hogy a béke óhajta a császári udvarnál is őszintebb alakban jelentkezett ez időben, mint bármikor azelőtt és a békés törekvés előmozdítására volt hivatva Sunderland Károly gróf angol rendkívüli követ Bécsbe érkezése is, mely a mellett, hogy Rákóczit és a fölkelte rendeket igen kellemesen érintette, a bécsi udvart végre is arra bírta, hogy késznek nyilatkozott még a külföldi hatalmak keszessége kérdésében is engedni, ha viszont a magyarok előre kijelentik, hogy az örökösödési jogra és az aranybulla ellenállási záradékára vonatkozólag támasztott követelésekről lemondanak. Mindezek tehát arra indították Rákóczit, hogy a béke ügyét a rendek nyilvános gyűlekezetének szabad elhatározása alá bocsássa, alkalmat adván ezzel a császár biztosainak is, hogy megbízásukról számot adhassanak az ország színe előtt.

Ez volt az egyik ok, a miért az országgyűlést szeptember 1-jére Rákosra egybehívta. A másik ok, mint maga mondja, az az esküje volt, melyet még a múlt évben Gyöngyösön tett a rendek összehívására vonatkozólag, a protestánsok megnyugtására. Volt azonban egy harmadik, nyilván sürgetőbb és nyomósabb ok is, mint a két előbbi. Rákóczit «a magyar nemzet sőhajai» birták a fegyverfogásra; Magyarország eltaszított törvényeinek visszaállításáért hadakozott is ebben a küzdelemben zászló alatt egyesítette a nemzet színejavát. Csak az alkotmányos forma hozzájárulása hiányzott még. Rákóczi mélyen érezte e hiányt: azért a törvény formák szerint szervezett kormányzat megállítására volt első sorban hivatva az összehívandó országgyűlés.

Rákóczi augusztus 20-ikán Nyitrán tett, hol ez időben Széchenyi érsek, a király békebiztosra is tartózkodott. Szeptember 2-ikán Nyitrára érkezett Bercsényi is s erre még aznap mindketten megindultak Érsekújvárra és onnan 3-ikán reggel Ipolyságon és Balassagyarmaton át Szécsénybe, Nógrádmegyébe, a hová a fejedelem a pesti és budai ellenség közelsége miatt Rákosról az országgyűlést időközben áthelyezte. Szécsénybe szeptember 6-ikán érkeztek meg.

A gyűlés már előre is népesnek és mozgalmasnak ígérkezett. Huszonhét megye képviseltette magát követi által és megjelent a tábornokok és a nemzeti ügyhöz hű főrendek nagy többsége is. A szabad királyi városok közül csak azok maradtak képviselőtlenül, melyekben császári helyőrség állomásozott. Csupán a megyés püspökök hiányoztak az egy Thelekessy kivül; ellenben eljöttek a császár békebiztosai, az erdélyi rendek és Thököly Imre követi. Szabad térségen, a maig is úgynevezett «borjupást»-on álltak a rendek sátrai, közepén a fejedelemé, ez utóbbival szemben délre pedig a nagy tizenkét árbozos ország sátor (tentorium regni) emelkedett ki társai közül. A sátor-táborban a díszőrségi szolgálatot a fejedelem udvari palotás és karabélyos ezerei és a francia granátos osztály végezték, a tanácskozások szabadságának és nyugalmanak az ellenség néptani támadásai ellen való biztosítására pedig két erős katonai hadvonal szolgált Vác és Hatvan felől.

A gyűlés ünnepélyes Veni Sancte-vel kezdődött; a misét fényes segédlettel Thelekessy István egri püspök mondotta. Szeptember 12-ikén tartották az első ülést, melyre az ország sátorában egybegyűlt rendek küldöttség által hívták meg Rákóczit. Lelkes örömmel és éljenzésközött jelent meg. A zaj lecsillapultával szokott ékes szavával, «sok jóknak kívánságával» üdvözölte a rendeket, mire ezek nevében az egri püspök válaszolt, «azon jóknak kívánságát reciprocálván» a fejedelemnek. Majd ismét Rákóczi felolvastatta főtítkára, Ráday Pál által a

KUNZ ADOLF CSORNAI PRÉPOST.

fölkelés eredetéről és eddigi lefolyásáról «dicséretes magyar stílussal» szerkesztett előterjesztést, melynek aztán Rákóczi összegyűjtötte a tartalmát és miután figyelmeztette a rendeket, hogy a császár békebiztosai jelen vannak és előterjesztéseik felett az országos rendek gyűlése van hivatva határozni, kijelentette, hogy a hatalomról, melylyel a rendek egyenkint lettek hűségi esküje által ruházottak fel, lemond; mert nem akar a gyűlésre és a tanácskozások menetére befolyással lenni, hanem csakis mint az ország ügyi főura óhajt az üléseken részt venni; kész mindazonáltal a gyűlés határozatait úgy, a mint azok meghozatnak, elismerni és végrehajtani. Azután felállt és az üléstermet elhagyta. A rendek ellenben folytatólag meghallgatták a béketergyalásokra vonatkozó iratok felolvasását és határozatot hoztak, hogy a nemesség a gyűlés végéig együtt maradjon.

A legközelebbi teendő az országgyűlés tanácskozási rendjének megállapítása volt. Nehéznek bizonyult a kérdés és mindjárt kezdetben majd-

RAMASEITER VINCZE SÜMEGI SZOBRAÉNAK TERVE ISTÓK JÁNOSTÓL.

nem összeütözközésre vezetett. A bonyodalom szövésének Okolicsányi Pál békebiztos volt a mestere. A protestáns köznemesség vezetőit váltig izgatta, hogy használják fel a kedvező alkalmat és különösen az elfoglalt templomok visszaadása ügyében szerezzenek érdeműt követeleiknek. Azok, a kik csábító szavára léprementek, azt hitték, hogy céljukat a rendeknek két külön kamarára osztása által érhetik el legkönnyebben, mivelhogy a köznemesség között a protestánsok voltak többségben. Szeptember 14-ikén külön értekezletre gyűltek össze és állást foglalván a két kamara megalakítása mellett, Radvánszky Jánost mindjárt meg is választották az alsóház oratorává, elnökévé. Másnap kora reggel aztán tömegesen Rákóczihoz mentek, Radvánszkyt, mint választott elnököt bemutatni és az egyhavú választás meg erősítését kívánták a fejedelemtől. Rákóczit nagyon meglepte fellépésük és csakis annyit mondott nekik, hogy erről egyedül a közgyűlésnek van joga határozni; ő a rendek asztalánál csupán mint egyszerű polgár foglal helyet. Ha tehát a közgyűlés a választást jóváhagyja, neki sem szándékában, sem módjában nem állhat annak megsemmisítése. Alig, hogy ezek távoztak, Bercsényivel élükön csakhamar megjelentek a főurak, a katolikus papság és sokan azok közül, kiknek a protestáns konventikulumról előzetes tudomásuk nem volt és tiltakozásukat jelentették be a történt választás ellen. Rákóczi igyekezett őket megnyugtani és miután értesült, hogy a rendek az ülésre már egybegyűltek, maga is az ország sátorába sietett, a főpapok és mágnások díszes csoportjától kísérve.

Az ülés kezdetén azonnal szóba hozta az esetet. Elmondta a történeteket és megismételte mindazt, a mit a konventikulum tagjainak mondott, nem mulasztván el hozzátenni, hogy már most maga is szeretné tudni: miben fognak a rendek megállapodni? Szavait zűg moraj követte és heves kifakadások hallatszottak azok ellen, kik a rendek nagy többségének távollétében és tudta nélkül azok kiváltságait maguknak merészlik tulajdonítani. Rákóczi azonban, hogy a fejedetőt zivatár kitörésének gátát vesse, újból szólni kezdett; kárhoztatta Radvánszkyt illetően megválasztását és magából az esetből kifolyólag is szükségesnek jelentette ki azt, hogy a gyűlés elnevezésének, alakjának és tanácskozási rendjének megállapítása iránt a rendek már most teljes ülésben határozzanak. Befejezvének beszédét, távoztak; a rendek pedig, kiket Radvánszky pártjának elhallgatása némileg lecsillapított, nyomban hozzáfogtak a fejedelem indítványának tárgyalásához; mivel azonban a felszólalók nagy száma miatt megállapodásra nem jutottak, a vita folytatását másnapra halasztották.

Szeptember 16-ikán Bercsényi beszélt, hosszasan, nem a nála szokásos szenvedéllyel, hanem a helyzetnek kétségkívül ügyes kihasználásával. Beszéde során kifejtette, hogy bár a jelen gyűlés az egész ország tekintélyével bír is, országgyűlésnek, régi törvényeink szerint, már csak azért sem mondató, mert az ország első dignitáriusai (nádor, országbíró, stb.), a kiknek jelenléte szükséges volna, távol vannak. Helyükbe másokat választani pedig az ő fel-fogása szerint nem volna tanácsos, mert ezáltal azok, a kik, tudja, nem jó szántukból tartózkodnak Bécsben, még inkább elidegenítettének a nemzet ügyétől. De nincs is célja, hogy mindenképpen ilyen országos jelleget tulajdonítsunk a gyűlekezettnek, hiszen mi nem készülünk királyt választani, most, mikor József, ígéretei szerint, orvosolni óhajtja a nemzet sérelmeit. Ő tehát azt hiszi: akkor fognak a rendek legcélzzerűbben cselekedni, ha a lengyelek példáját követve, egymással szövetségre lépnek és választott főnök alatt folytatandó küzdelmüket eltiport szabadságaik visszaállításáért. Erre nézve ő a «Szövetkezett Rendek» elnevezését találja a legmegfelelőbbnek; csak a főnök címére vonatkozólag kér külön intézkedést, mert a lengyeleknél szokásos «marsall» címet Rákóczira, mint a szövetség rendek vezérére nézve, nem tartja elegendőnek.

Bercsényi beszédét a rendek viharos helyeslése és éljenzése követte. Egyhangúlag megállapodtak abban, hogy a gyűlés czíme legyen: *Conventus generalis omnis Ordinis et Status*

ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐK SZABADKÁN AZ ORSZÁGOS IPAROSGYŰLÉS ALKALMÁVAL.

Confoederatorum Hungarorum, a szövetséget magyar rendek gyűlése, azzal a hatáskörrel mindazonáltal, melylyel kormányzati és igazságszolgáltatási ügyekben az országgyűlések mindenkor birni szoktak. Ez megtörténvén, a confederatio szervezetének, a választandó főnök címének és hatáskörének megállapítása és a gyűlésen tárgyalandó ügyek előkészítése céljából külön országgyűlési bizottság választott, egyúttal pedig küldöttség indult a fejedelemhez, hogy őt a történekről értesítse és a főnöki tisztelet neki felajánlja. A küldöttség szónoka, az egri püspök, a rendek nevében megköszönvén a hazának tett soknemű és megbecsülhetetlen szolgálatait, megindító szavakkal kérte a fejedelmet: folytassa tovább is hon-szabadító munkásságát és vegye kezébe újból az ország kormányzását, melyet a rendek korlátlán hatalommal ruháznak rá. Rákóczi annyira meghatóta a nemzet szeretetének és bizalmának e megnyilatkozása, hogy könnyekre fakadt és elérzékenyült hangon mentvén «eddig megeshetett fogatkozásait», kész szívvvel és lélekkel ajánlkozott az ország további szolgálatára, egyedül azt követvén ki feltételül, hogy bizonyos számban tanácsosokat választassanak oldala mellé. A szervező-bizottság szeptember 17-ikén elkészült munkálatával és azt a másnapi ülésen már be is mutatta a rendeknek. Rákóczira nézve a Haza szabadságáért Öszve-szövetkezett Magyar Rendek Vezérő-Fejedelme (Regni Hungariae pro Libertate Confoederatorum Statuum et Ordinum Dux) czimben állapodott és megszerkesztette az eskümintákat, melyek szerint egy részről a fejedelem az országnak, másrészt pedig a rendek a fejedelemnek az esküt leteendőek voltak. A rendek a megállapodásokat egyhangúlag elfogadták és a megyék alispánjai mindjárt az asznapi ülésen hűséget esküdtek. Szeptember 19-én ugyanezt tették a főrendek és a katolikus klérus.

Szeptember 20-án, vasárnapon, az ülést szent mise előzte meg. Ennek vezérelvvel Pethes András czimzetes püspök előolvasása mellett, ott az oltár előtt, Rákóczi is letette az előírt minta szerint az esküt, mire Bercsényi, Forgách, Eszterházy Antal és Csáky István tábornokok, ősi szokás szerint, a rendek zúgó éljénriadása között, egymásután háromszor vállukra emelték. Az ünnepélyes aktust a szövetségi oklevél felolvasása zárta be. A magyar nyelven szerkesztett nevezetes oklevélnek pergamentre írt három példányát az összes jelenvoltak aláírták.

A következő napokon szenvedélyes vallásügyi vita tört ki a rendek között. Rákóczi volt a békítő és bizony nagy fáradságába került, míg a vitaközvetítő barátságos egyezségre bírhatta. A protestánsok szabad vallásykorlatának biztosítása és az elfoglalt templomok visszavételére kiküldött biztosok megválasztása azonban végre is lecsillapította a forrongó kedélyeket. Szeptember 25-én a kormánytanács (senatus) és a közgazdasági tanács (consilium oeconomicum)

tagjainak számát és választási módját állapították meg, a választás jogát a vezérlő fejedelemre ruházták, a rendek kijelölési jogának fentartása mellett. A senatus azonban a politikai ügyek intézésébe nem folytathatott be, csak ha erre a vezérlő fejedelem részéről külön felszólítást nyert. A senatorok megválasztásának nyilvánosságra hozatala a szeptember 30-iki ülésen történt meg. Október 3-ikán volt az utolsó országos ülés, melyen a megalkotott törvények kihirdetése után Rákóczi ünnepélyes záróbeszédet vett búcsút a rendektől. A Te Deum másnapra maradt.

Mindez pedig a császár békebiztosainak szeméi előtt történt, nyíltan, minden alakoskodás nélkül. Okolicsányi és társai meggyőződhetek arról, hogy a béke kérdésében a nemzet teljesen egyetért vezérlő fejedelmével, a kit a gyűlés, bizalmának kifejezésül, teljes hatalommal ruházott fel a béketárgyalásoknak mediatio útján való továbbfolytatására.

Rákóczi a szövetséget rendek felhatalmazása alapján még a gyűlés berekesztése előtt kijelölte békebiztosait. A bizottság elnökévé Bercsényit, az ország első senatorát és hadainak főgenarálisát nevezte ki.

Somogyvári Somogyi József.

A PHOTO-CLUB KIÁLLÍTÁSA.

Két évvel ezelőtt volt Budapesten az első nemzetközi művészi fénykép-kiállítás s azóta most rendezte a Photo-club a másodikát. Ez a mostani kiállítás szeptember 8-án nyílt meg s részt vett benne a külföldi s a hazai ismert fényképezők legnagyobb része.

Ujabb időben sokat vitáznak mindenféle művészek és műértők a művészi fotográfálás jogosultságáról és jövőjéről. A kérdést — mint a legtöbb ilyen kérdést — alighanem az idő fogja eldönteni. Annyi azonban bizonyos, hogy hozzáértő kezekben a fényképező lencse és lemez jelentékeny művészi hatást tud előidézni s a technika újabb s újabb vívmányai e hatásnak folytonos fokozódására nyújtanak kilátást.

Mint a két év előtti, úgy a mostani tárlat legjobb képeit az amerikaiak, angolok és a francziák küldötték be. Nagyon szép dolgokkal vannak azonban az osztrákok, németek és olaszok is képviselve. A magyarok elég szép munkát mutattak be, de alig hihető, hogy a legutóbbi kiállítás óta lefolyt két év alatt csak ennyi eredményt értek volna el. A motívumokban való gazdagság nálunk éppen úgy megvan, mint más országokban, csak többet kellene vele foglalkoznunk.

Az amerikaiak és angolok csodálatos finomságú arcképekkel, tájkép és templom-interieurokkal, a francziák többnyire finom izlésre valló, kisebb képkel vesznek részt, az osztrákok festmény hatású keltő havas tájképei, pompás légy tonusu arckép- s akttanulmányai és nagyobb gumminyomású tájképei keltenek méltó feltűnést, míg az olaszok főleg nagyon szép arckép-tanulmányokat, táj- és genre-képeket állítottak ki. A magyarok között van néhány nagyon jó és technikai készletre valló gumminyomat. A kiállításról bemutattunk néhány szép képet. Ezek közül dr. Kleintjes «Hollandi nő»-je kompozíciójának érdekességével

válik ki. Az angol Charles Job poros uton haladó birkanyája tompán beállított kép, megvilágítása s barnás színe egészen festmény-jelleget ad neki. A franczia H. Mallet «Pihenő»-je a tengerparton pihenő tengerészeket ábrázol; különösen szép távlatával kelt hatást. Mint arcképtanulmány, nagyon jellemző az amerikai H. H. Pierce «Öreg hölgy»-e.

A kiállításon a világhírű «Neue Photographische Gesellschaft» nevű berlini gyár is bemutatja valamennyi ipartermékét. Különösen érdekesek az újban nagy tért hódító természet után három színnel készített színes fotográfiái. Ott láthatjuk még Nápoly óriási méretű látképét, mely a St.-Louis-i világkiállításon is feltűnést keltett s mely állítólag a világ legnagyobb fényképe.

KUNZ ADOLF CSORNAI PRÉPOST.

1841—1905.

Sokan ismerték és tisztelték, és pedig nemcsak a római katolikus hívek közül dr. Kunz Adolf csornai premontrei prépostot, a kinek közelebb bekövetkezett váratlan halála általános részvétet keltett, különösen a Dunántul, működése színhelyén. Hatvanégy évet élt s 1884, tehát több mint 20 év óta volt a csornai premontreiek prelátusa. Mint szombathelyi ember, szülőföldjén kezdte papi s tanári működését, a hol oly népszerűsége tett szert, hogy megválasztották képviselőnek. Mandátumát préposttá való kinevezésekor tette le. Irta több egyházi művet s egy nagyobb munkában feldolgozta Szombathely város monográfiáját. Jó pap volt s jó ember, a kinek nevét sokan emlegetik halálával. A halál hírtelen érte a zalamegyei Túrján, a hol látogatásban volt.

HÍDVERÉS A DUNÁN.

Hídat verni egy akkora folyamon, minő a Duna, valaha a nagy és nehéz feladatok sorába tartozott. Julius Caesar, mikor szomszédja lett a germánoknak, valami monumentális művet akart csinálni, mely folyton figyelmeztesse őket az ő nagyságára és hatalmára. Erre legalkalmasabbnak azt tartotta, hogy hídat veretett a Rajnán. De a Duna még a Rajnánál is sokkal hatalmasabb folyó. Traján csak úgy tudta áthidalni a Dunát, — Turn-Szeverinnél — hogy új medret ásott a számára, ott vezette le a vizet, s aztán a szárazon maradt medron építette meg a hídat. A híd elkészültével a vizet ismét visszakeresztette az eredeti mederbe, hogy a híd alatt haladjon tovább.

Mai napság a katonák egy-két rövid óra alatt át tudják hidalni a Dunát. Az anyagot persze előre elkészítik, sőt az állandóan raktáron áll. Ott, a hol a part sekélyesebb, kész bakokat vernek le a fonékre, s egyik bakról a másikig erős padlókat erősítenek.

GYÖRGY SZERB TRÓNÖRÖKÖS.

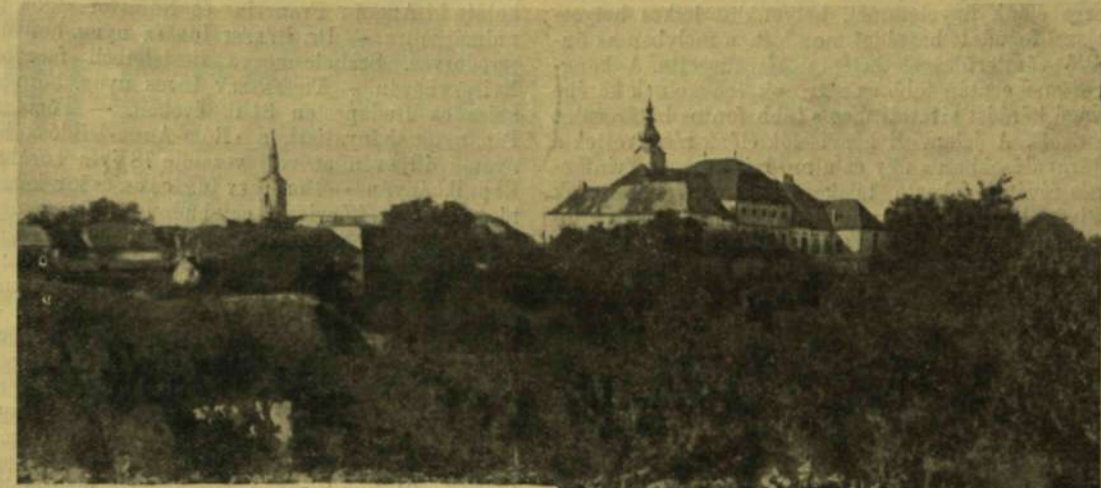
Ott a hol mélyebb a víz, könnyű hajókat erősítenek egy sorjában, vasnaeszkák és kötelek segítségével. Az egyes hajókat azután padlókkal kötik együvé, s kötéltől korlátot készítenek.

Szeptember 6-án Paksnál vert a katonaság ilyen hídat. Az egész munka alig két órát vett igénybe. A kész hidon nyomban átkeltek a csapatok egyik partról a másikra. Még pedig nem csak a gyalogosok, hanem a huszárok, sőt a tüzérek is az ő nehéz ágyúikkal.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Petőfi-Társaság már szeptember 10-ikén a nyári szünetet megszakította. Az Akadémia disztermében Bodnár Zsigmond tartott felolvasást az ő sajátos irodalomtörténet tulajdonképeni alapvető-jéről, a kinek születése századik éve ez az esztendő. Herczeg Ferenc, a társaság elnöke egy hatóságos elbeszélést olvasott föl, Zempléni Árpád bemutatta Nógrádi Pap Gyula vendég költeményét, majd saját «Déli csend» című költeményét, melyet lapunk mai számában közlünk s mely a hallgatókra mély hatást tett. A fő dolog mégis az volt, hogy Szana Tamás titkár tízezer koronával alapítványt jelentett be. Ezt Matisz Pál budapesti lakos végrendeletileg hagyta. Az Akadémián kívül a többi egyesületek és társulatok csak kevés adományban részesülnek, s alig boldogulnak a tagdíjakból. A Természettudományi Társulatot egy kiváló szervező tehetőség, Szily Kálmán hozta meleg összekötésében a nagy közönséggel és virágzóvá tette vagyonilag is. A Kisfaludy-Társaság, a Történelmi-Társulat, a Petőfi-Társaság s a többiek ritkán érnek olyan napot és alapítót, a ki tízezer koronával aranyozza meg évlapját.

Ramsetter Vincezra. Szűkebb körben örök hálára szerzett érdemét Ramsetter Vincezre, gazdag sümegi polgár, a ki saját erejéből szerzett vagyonából több százezer koronára rügó alapítványokat tett szülővárosa kulturális és jótékony céljaira. Hálája jeléül a város most szobrot emelt neki, melyre gyűjtésből 20,000 korona folyt be. Az e célból hirdettet pályázaton Istók János szobrászművésznünk nyerte el az első díjat. Istók már mint a Szegedy Róza síremlékének alkotója is jó nevet szerzett a sümegiek előtt. Új szobrán a jóltevő Ramsetter egyszerű talapzaton, keresetlen tartás-

A NAGYSZÉCSÉNYI KASTÉLY.

BENTALLÉR LAJOS ORSZ. KÉPVISELŐ BESZÉDET TART AZ ÜNNEPELYÉN.

MI UJSÁG?

Erzsébet királyné halálának évfordulója, szeptember 10-ike, az idén vasárnapra esvén, a gyász-ünnepet szeptember 11-én ülték meg a templomokban. A fővárosban és a vidéken is a középületekre gyászlobogót tűztek. A hivatalos főistentisztelet Budapesten a Mátyás-templomban volt, melyet egészen megtöltött a kegyeletes közönség.

Országos iparosgyűlés Szabadkán. A most lefolyt és folyó nagyszámú gyűlések, kongresszusok között is számot tesz az ország ipartestületeinek és egyesületeinek az az országos gyűlése, mely Szabadkán szeptember 8-ikán kezdődött. Nagy fontosságot ad neki egyrészt az a sok égető ipari és közgazdasági kérdés, a mely most napirenden van, másrészt az érdekelt körök igen nagyarányú részvétele (14 iparkamara és 360 ipartestülettel együtt) s végül az országos politika több főszereplőjének jelenléte és felszólalásai. Szabadka lelkes ünnepléssel fogadta vendégeit s közöttük különösen Kossuth Ferenczet, gróf Apponyi Albertet, gróf Zichy Jenőt, Barabás Bélát részesítette ovációkban. Mind a négyüket díszelnökké is választotta a gyűlés. Szabadka helyi népművelési bizottsága is megjelent Kossuth Ferenczet. A kongresszust szept. 9-én nyitotta meg Thék Endre elnök, mint az országos iparegyesület elnöke. A díszelnököket küldöttség hívta meg s be-

A LOVAS BANDERIUM.

A LOVAS BANDERIUM FELVONULÁSA AZ ÜNNEPLŐ KÖZÖNSÉG ELŐTT

MEGYFI HUSZÁR EGY RÁKÓCZI-ZÁSLÓVAL.

A NAGYSZÉCSÉNYI RÁKÓCZI-ÜNNEPELYRŐL. — Jely Gyula fényképe.

léptékkor zajos éljenzést fogadta. Gróf Zichy Jenő erre élénk figyelemmel, helyenkint lelkes helyesléssel fogadott beszédet mondott, a melyben az önálló vámtérület életbevitelét sürgette. A kongresszus ezután több az iparosok érdekeinek körébe vágó kérdést vitatott meg s több fontos határozatot hozott. A jelenvolt képviselő élénk részt vettek a tárgyalásokban s úgy ez uton, mint magán érintkezés révén igyekeztek tájékozást szerezni az iparosok kívánalmairól, sémleiről s a törvényhozásra a jövőben váró feladatok megoldásában remélhetőleg érezhető is lesz az a kölcsönös érintkezés, mely ezzel a kongresszussal a politikusok és iparosok közt megkezdődött.

Házasság. Ifj. Wekerle Sándor dr., Wekerle Sándor dr.-nak, a közigazgatási bíróság elnökének és volt miniszterelnökének fia szeptember 11-én tartotta esküvőjét Geiszt Lillával, özv. Geiszt Gyuláné, született Jális Luja leányával. Néznagyok voltak: Szerb György országgyűlési képviselő és Jális Géza. Az egyházi szertartást Bakacs János plebánus végezte.

A szerb trónörökös, Obrenovic Sándor király meggyilkolása s Karagyorgyevics Péter trónralépte óta kevés hír érkezik Szerbiából olyan, mely nagyobb érdeklődésre tartható volna számot. Politikai párt harcok, kormányváltások, összeesküvő és az összeesküvők elleni tiszták, polgárok torzalkodásai, — mind olyan dolgok, melyeken az újságolvasó szeme átsiklik, ha elolvassa is, nem sok ügyet vet rá. Most oly ünnepet ültek szerb szomszédaink, a mely ha magában nem jelent is fordulóponthoz, több figyelemre tarthat számot. Nagykorúvá nyilvánították a trónörökös, Karagyorgyevics György herceget. Olyan korban van, a mikor közönséges ember fia még messze van a nagykörűsüdtől, mindössze 18 éves (1887-ben született), — de uralkodóházak tagjainál ez hamarabb megy. Az ünnepies szertartás a bajnoci katonai tiszteletben folyt le, a hol Dimitrij metropolita Tedeumot mondott, majd a trónörökös letette az esküt, a király pedig beszédet mondott fiahoz, tele jó tanácsokkal. Küldöttségek fogadása, csapatszeme, udvari ünnepek fejezték be a nagykorúvá nyilvánítást. György hercegen kívül Péter királynak még egy fia van, a 17 éves Sándor herceg s egy leánya, a 21 éves Heléna hercegnő.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a legközelebbi napokban: VOZÁRY Grógy törvényszéki bíró 67-ik évében Rimaszomban. — MÁHR ANTAL szabadkai törvényszéki bíró, 50 éves korában. — OSVÁTH FERENCZ, a békesi ref. főgimnázium igazgatója, 57-ik évében Békésen. — DR. KUGEL SÁNDOR, a pozsonyi kereskedelmi akadémia tanára, 29 éves korában. A nagy reményekre

josító fiatal tanárt az akadémia három ízben küldte ki Angol-, Francia- és Németországba tanulmányútra. — Dr. Békési IONÁCZ nyug. honvédezdorvos, Szabolcsmezei tiszteletbeli főorvosa Nyiregyháza. — TICSINSZKY LAJOS nyug. honvédszázados Budapestben 34-ik évében. — FÖLDÉSSY PÁL, nyug. bányatiszt, a „Róta-Anna-Miklós” bányamű 42 éven át volt vezetője 78 éves korában Kapnikbányán. — DOBOZKY IONÁCZ es. és kir. kamarás, volt orsz. képviselő, egy budapesti elmegyógyintézetben. — SZISSZAY KÁROLY pénzügyigazgató-helyettes 49 éves korában Budapestben. — HOLLIK JÓZSEF 1848/9-iki honvédtizedes, a honvédmenedékház tagja, 78 éves korában Budapestben. — RAUSCHAN EDE, nyug. államasvuti ellenőr Kőrmöcsbányán, 70 esztendő. — MOLDOVÁN ANTAL takarékpénztári főkönyvelő, városi képviselő, 67 éves korában Nagybányán. — SZABÓ BALÁZS ref. tanító Nagykőrösön 45 éves korában. — ASBÓTH JÁNOS műegyetemi hallgató, dr. Asbóth Oszkár egyetemi tanár fia, 21 éves korában, kinek életét megrendítő szerencsétlenség oltotta ki, Budapestben. — FODOR ANTAL dr., a fővárosi ügyvédi kar tagja, 46-ik évében Gödöllőn. — TANKÓ PÁL m. kir. honvédhadnagy Baselga di Piniben (Délirol) 24-ik évében.

Gróf SZÉCHENYI JENŐNÉ, szül. Erdődy Henrietta grófnő, gróf Széchenyi Miklós győri püspök édes anyja, 67 éves korában Sopronban, s nagy részét közt temették el a vasmegyei Vörösváron, az Erdődyek sírboltjában. Résztvett a király is kifejeztető. — ÖZV. TEMESVÁRY GYERGELYNÉ, szül. Zerich Mária Uzonban, 86-ik esztendejében. — ÖZV. GYURKOVICS AGOSTONNÉ szül. Philipp Terézia 84-ik évében Nagyváradon. — DEBRÉZSENI ISTVÁNNÉ, szül. Simon Julianna, Baczában 56 éves korában és nagy részét közt temették el. — ÖZV. TELEKESI GRÓFFY IONÁCZNÉ, szül. Beniczky Franciska Atkaron 79 esztendő korában. — VARGA ARANKA, özv. Varga Imréné honvédségi esztendő leánya Marczaliban. — ÖZV. SCHÖNWALD MÓRNÉ, szül. Lamm Róza, Schönwald pécsi ékszerész és órák édes anyja, ki arról is imerette, hogy a szabadságharcok a Pestre érkezett Lenkey-huszárokat elsőnek látta el élelemmel, 80 éves, Pécsen. — DAPSI és alsószuhai özv. DAPSY KÁLMÁNNÉ, szül. Almássy Mária Szeghalomban. — CONNERTH EDÉNÉ szül. Balogh Irén 34 éves korában, hosszas szenvedés után Budapestben.

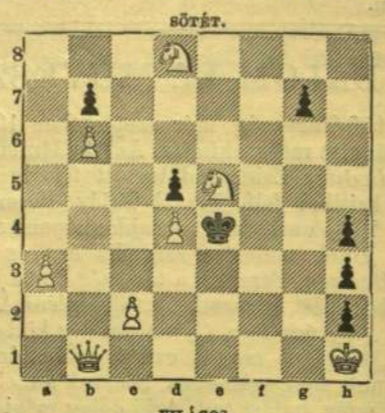
Szerkesztői üzenetek.

Eltemetre. Van némi érdeke a kompozíció iránt, csak ne volna a nyelv annyira prozai és rhythmus-talan! Szeresd a költőt stb. Mi is szeretjük, de csak akkor, ha nem ir olyan zavaros tartalmú s ügyfogyottan rimbe foglalt verseket, mint ezek s főleg ha ninesnek bennük oly izléstelenségek, mint a „Testamentum” című versében s annak is főleg harmadik versszakában.

Dal. Templomban. Egy kis leánya. A Tétrá zordon erdejében. Egy könnyepp. Jóravaló érzésből fakadtak, de kevés bennük a költői lélek. Legtöbbit még az „Egy kis leánya” című ér, bár ebben sinos újág.

SAKKJÁTÉK.

2450. számú feladvány. Gérecs Károlytól.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2436. sz. feladvány megfejtése Berger J.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Fe6-a4	--- Kf4-f3 (a)	1.	---	f7-f6
2. Fd4-d1	--- Kf3-f4	2.	Bg8-g6	--- Kf4-f3
3. Bg8-e8	--- f7-f6	3.	Fa4-d1	--- Kf3-f4
4. Be8-e2	--- Kf4-g4	4.	Fd1-g4	--- f5-g4
5. Be2-e4 mat.		5.	Bg6-f6 mat.	

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csongóiban: Németh Péter. — Bakonyzentlődön: Szabó János. — Fekertesz: Kintzsig Róbert — Kecskeméten: Balogh D. — A „Selmeczbányai Bányászati és Erdészeti Főiskolai kör.” — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 34-dik számban megjelent képtalány megfejtése: Többször győz az okos, mint a bátor.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9. Kiadónál: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Okleveles ének-tanár
juttatás áron hölgyeknek énektanítást ad.
Budapest, IV. ker., Irányi-utca 10. sz. I. em. 6.

Sztraka-féle Tannin-Csokoládé kitűnő hatású kis gyermekek és felnőttek hasmenése ellen. 1 doboz 40 fill. Kapható minden gyógyszertárban.

Világhírű kivitettelt olasz Quargli.
Az első olaszai gépüzemi sajtyár, mely 1830. évben alapított, ajánl saját gyártmányából egy postai küldeményt bórmentve és utóval 3 K 70 fillért. Nagyból megrendelésenként a legolcsóbb árak.
JOSEF MEIXNER, Olmitz, Bahnhof. 10221

A világ legjobb szappana
Sunlight Szappan
Gyapjuszövetek és vásznak bársonypuhává és hófehérré válnak Mosson Sunlight-módszer szerint és megtakarít majd munkát, időt és pénzt.
Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt, kívánatra a helyi képviselő: DIAMANT B. N., VI. Király utca 98b szolgál.

fényképezet sötétkamra nélkül. Uj kamarák, napfényfejlesztő-gépek, papírok.
KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

Blous-selyem
OS krtól 11 ft 35 krig méterje — utolsó újdonságok! — Bérmentve és már elvámolvá házhoz szállítva. Gazdag mintagyűjtemény azonnal. Selyemgyár Henneberg, Zürich.

Salvator
Természetes vasmentes Lithion-forrás kitűnő hatású. szesz, hólgyag, rheuma- és köszvénybántalmakra. Viselet nélkül, csukorbetegségnek és a légszűrés és emésztési szervek hurutainál.
Budapestben, főraktár Édeskuty L. urnál.

Legfinomabb szappan a bőrre különösen szepep ellen. Mindenütt kapható két bányász.

Legrégibb és legjobb BAY-RUM-VÉDŐJEJ Korpa ellen. Hagyjában ellen.

Bergmann & Co. Telachen a/B. Mindenhol kapható!

KODAK
Tessék az összes árusítóknál 10851 1905. évi árjegyzékét kérni.

Kitűnő asztali ital

MERCULES

maláta-tápsör különlegesség. Orvosi és tanári sikerrel alkalmazták soványok, gyengélkedők, lábadozók, vérszegények, étvágytalanok, álmatlanok, idegesek, tüdőbetegeknek gyógytápszerül.

Kitűnő asztali ital

Az anyajelölészet poritja javítja.

Kapható minden jobb idevágó üzletben. — Nagybán Hercules Söröző sörözőkftől telepe Budapest, Bethlen-ter 16 sz. Telefon 63-67

A nő szépség elérésére, tökéletességre és fenntartására legkitűnőbb és legbiztosabb

MARGIT-CREME,

mely vegytiszta, sem higányt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arckrém pár nap alatt elárvolt szepit, májfoltot, pattanást, bőrhátrát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisméjja a ráncokat, rediket, himlőhelyeket és az arcot hófehérré, simává és idévá varazsolja. Ára egy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor.

Margit hölgyor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahapat) 1 korona, Margit arczvíz 1 korona.

Hamistványok bíróság üldezetnek.

Postán utánvétele vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGENE

fekete és barna szinben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár peror alatt feketérré vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 10689

Ára 2 korona 80 fillér.

A SZÉK-LUKACSFÜRDŐBEN.

Természetes forró meleg lénes források. Iszapfürők, iszapbongatók, masszázs, vízgyógyintézetek, szénasfürők, kő- és kádifürők, gyógyvíz-uszodák. Olcsó és gondos ellátás. Csak a felvételre, ideg-bőrbajok stb. felül kimerülő prospektust küldi ingyen s költség. Ideg-bőrbajok stb. felül kimerülő prospektust küldi ingyen s költség. 10675

Székel-Lukacsfürdő Igazgatósága Budapest-Budán.

ALASSA

réle valódi angol ugorkatej gyors és bámulatos hatású szépítő-szer.

Semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz 2-3-szori bekenés után tiszta fiatal arczok lesz, szepit, májfolt ráncok elmulnak és szépségüket megtarthatják, ápolhatják, növelhetik. Egy üveg ára 2 K.

Ugorka-Crémó 2 kor. Főraktár: Balassa Kornél déd hely: Balassa Kornél gyógyszerár, Budapest-Erzsébetfalva.

Ha őszül a haja
ne használjon más, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi öszelételi szer, mely a haj eredeti szinét adja vissza. Uvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétátér-utca sarkán. 11136

Sürgönyezim Cartonage. **DAVID KÁROLY ÉS FIA** Telefon szám 41-48.

doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. szám. 10651

Gyárt: Papírtányért, bonboniert és jardinet-dobozokat. Sajtol kerek dobozokat, légmentesen elártható, összehajtható dobozokat pólyák kötőgyapot, stb. és magolásra. Hintődobozok, valamint házott lemez-ösvek tetszés szerinti nagyságban. Teásdobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filleres tea csomagolásához. Szekrényösipke és köpöladapapír legújabb szin és kivágásban.

Állandó kiállítás a fenti orkekkel a városiipeti iparcsarnokban megtekinthető.

A LEGJOBB FÉL PERC ALATT HAT

EFFEJAJÁS ELLEN ANTIDOL

FELTÁJÁS, HATÁLMANOS, ESEN A SZERT HENKED BODON, CASPER ELLER, ALERBÁTHY FERENC

KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

MÁLNÁSI SICULIA

artézia gyógyforrás

bicarbónatokban és konyhasóban a konyhasós legújabb természetes alkallikus sós szavanyú víz. Székia rétegen áttart artézia forrás. Píratlan érvényesítést és nyalkáló. 11079

A gyomorgást azonnal megszünteti. Korányi, Kóly, Rigler, Vámosy, Hirschler, Izsal, Ozodi, Fauszt, Polaysek budapesti egyetemi tanárok és specialiták gégo, légozó, tüdő, gyomor, bél-, veser-, máj- és hólyag- bántalmaknál a málnási „SICULIA” gyógyforrás természetes alkallikus sós szavanyú víz minden eddig ismert szavanyúvíznél jobbnak minősítettek. — Készíté tulajdonos „SICULIA” r. t. Málnás-fürdő (Háromszék m.). Főraktár Budapestben LUX MIHÁLY drogéria-üzlet IV., Museum-kürt 7. Telefon 672.

Aszontól lapható minden gyógyszerárban drogéria- és fűszerkereskedésben és vidéken minden nagyobb városban. Tessék a „Siculia” névre figyelni.

Helyesirási szabályok.
Ügy iskolai, mint magánhasználatra.

Az iskolai magyar helyesirás. Szabályok és Hoffmann M.-től 40 fillér.

A magyar helyesirás szabályai, saájgyűjtemény iskolai helyesirás szerint. 40 fillér.

A magyar helyesirás. As iskolai és az akadémiai helyesirás két kötetben. Kőrösi Sándor-tól, 60 fillér.

Az iskolai magyar helyesirás táblázata Fejérvényi A.-tól 40 fillér.

Az új magyar és német helyesirás szabályai tokintóttal a kereskedelmi nyelvre. Magyar és német saájgyűjtemény. Balassa József-től, 1 kor. 50 fillér.

A német helyesirás alapelvei helyesirás táblázata. Balassa József-től, 1 kor. 50 fillér.

Az egységes német helyesirás szabályok és Kameny Ferenctól, 50 fillér.

Az egységes német helyesirás táblázata Perényi Adolf-től, 40 fillér.

Kap-határ: **Lampel R.** Könyvkorcsokodása (Wodlaner F. és Fia) részvénytársaságnál VI., Andrássy-út 21. sz és minden könyvkorcsokodásban. 11136

Világhírű „Omega“-óra!

Igen finom precízió szerkezettel, 15 köves horgony-művel, melynek tokja szerkezete és számlapja a leglegendosabban kidolgozva és szabályozva van. Duplafedele 3 nehéz ezüstdfedellel. 32 K. Rejz szerinti lapos kivitelben, gyönyörű számlappal. 34 K. Hasonló duplafedellel. 40 K. Ugyanezek tiszta finom aranyból. 140-200 K. Dupla azéltokban. 30 K.

SCHÖNWALD IMRE

magyar óras- és ékszergyárosnál, Pécsen 122. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 11032

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan. Ment mindennemű káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

A vásárlásnál különösen figyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kulcs“ védjeggyel legyen ellátva.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részv. társ.

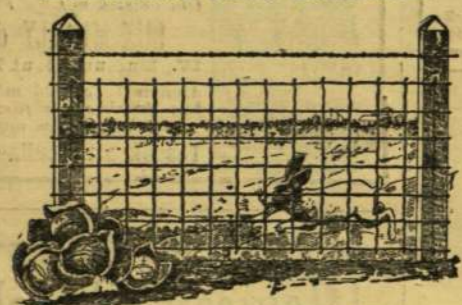
Irodái: VI., ker., Andrássy-út 5 (széf házában).

Befizetett részvényre 10 millió korona. Elfogad betéteket 4%-os kamatozással, a 10%-os betétkamat-ától az intézet fizeti. Leszámitolt váltókat, előlegeket nyugt értékpapirokra. Magyar kir. osztályosjegyek feláránító-helye IV., Ferenciek-ter 2. Kézi zálog-útlelei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek-ter és Dóczy-utca sarkán, VII., Király-utca 5., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz. 10831

VADKÁROK ELLEN!

Bámulatos olcsó kerítések.

Szülőtermelek
figyelmebe!

Mezőgazdák
figyelmebe!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott **Hungária sodronyfonatát** mint a legelőszerebb és legolcsóbb kerítési anyagot, mely előnyeinél fogva felülmúl minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen a szőlő- s mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnye! Olcsóság!

Horganyozott vassodrony (nem kell festeni):

körülbelül 5 centiméter lyukbősséggel,

készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1-50 méter magasságban 2-3-2-5 és 2-8 milliméter dróterősségekben.

Sodronyerősség: 1-2 1-4 1-6 1-8 2- 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár 0-méterenkint: 40 48 56 64 72 86 100 120 fillér.

Körülbelül 3x5 centiméter (hosszukat) lyukbősséggel:

Készletben: csak 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben.

Sodronyerősség: 1-2 1-4 1-6 1-8 2- 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár 0-méterenkint: 58 66 74 82 96 110 130 150 fillér.

Csomagolás, feladati és kezelési költségek: 0-méterenkint 1 fillér, de egy küldemény-nél legfeljebb 50 fillér.

Célszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró állat áthatolását is megakadályozza; felül és alul szélvédő, tehát az állományt megvédi. A fonat csavart szálú — mint a rézion sodronyfonatok — a korlátszerűségben futnak, miként nagy az ellenálló képesség; a keresztirányúak pedig hullámszerűek, a szálak összenyomása tehát ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kéznel meghúva, egyszerűen a fűcsomókhoz szegződő horganyozott kettős szeggekkel, a fonat sima és fontos maradv. Nagy előnye a fonat feszítése, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor leszedhető és más helyen ismét felülvehető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. — Feszítő-sodronyok, csavarok stb. alkalmazása főlegesen. A fonat fölött egy-két sor tűkessodrony alkalmazása, a kerítés letétele szerint megmagasítható. — A tűkés sodrony méterenkint ára 6 fillér.

Számos elismerőlevél áll rendelkezésre.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

MATTONI-FÉLE
GISSHUBLER
TERMÉSZETES
SAVANYÚ-KŰT

Somatose
HŰS-FEHÉRJE.
Legkimagasabb, étvágygerjesztő és izom-
erősítő szer.
10944
Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A SZELLEMI TEHETSÉGEK EREDETE

IRTA SZITNYAI ELEK.

Ára füzve 1 korona.

„E tanulmány az eddigi tudós vizsgálódások figyelembe vételével, de teljesen önálló feltevések alapján magyarázza a talentum eredetét. Nevelők és szülők nagy érdeklődéssel fogják olvasni a világos, élvezetesen megírt és rendkívül tanulságos értekezést.”

Franklin-Társulat nyomdája, Budapesten. (IV., Egyetem-utca 4.)

Olcsó cseh ágytoll!
5 kiló: új fosztott 9,80 K.
jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha fosztott 30 K 36 K.
Szállítás portamentes, utánvétel. A kiserítés és visszavétel portomentéris ellenében megengedjük. 3325
Benedikt Sachsel,
Lobos 60,
Post Pilsen, Böhmen.

Férföltönyt
dívatos szabással, gyapjúszövetből készült mérték után finom kivitelben 25 kor-ért
LICHTMANN SANDOR
szabómester, 11090b
Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
I. emelet.
Vidékre minták bérmentve.

5 frtért
szétküld utánvét mellett az Orsz. Posztóáruláshoz Budapest, Rottenbiller-u. 4B. I. emelet.
egy férföltönyt 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjuszövetet.

Hogy karcsuvá lehessünk

a nélkül, hogy egészünknek ártalmára volna, ha az-
nájuk a „**PILULE APOLLO**”
melyek tengeri növények alapján vannak előállítva és párisi orvosoktól jövének. Ezen könnyen betartható gyógyszerrel rövid idő alatt esztelenül elhajt túlsúlyos embontól és biztosítja a kövértestiség gyógyítását mind a két nemnél. Ez a titka minden elegáns hölgynek, ki nyugtán és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy flacon ára utasítás-
mal 5. 6-45 bércsima, utánvéttel K 9-75 J. Batio, gyógyszer. 5 Passage Verdeau, Paris (IX). —
Baktár Ausztria-Magyarország részére Budapesten Török József, gyógyszerész, Király-utca 12. 11019

KIRNER JÓZSEF

otóda Pirk J. puskaműves. (Alapított 1808. évben.)
BUDAPEST IV., Bécsi-u. 2., gyár Réssa-u. 7.
Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű Kettős vadász-fegyverekből, golyós-fegyverek, amerikai Winchester seretes ismétlő-fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, fűlénnyek és vadász-szerekből, melyek jóságért kezkesedik. 10846

GRIES

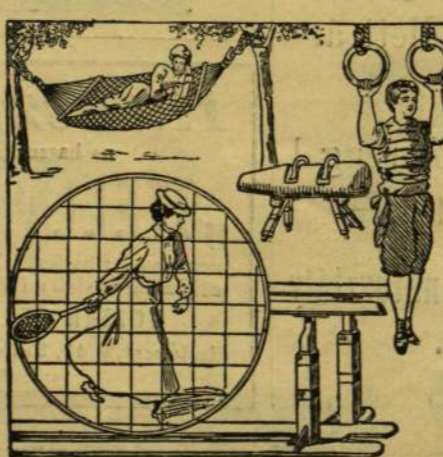
Bozen mellett

Szálloda-pensio

SONNENHOF.

Előszobák nagy, szellős és napos szobák erkélyekkel és terraszokkal, kb. 100 ágy, szép étterem és kényelmes társalgó helyiségek. Villanyvilágítás az egész házban, fűtött folyosók és fűtött viz-klozetek, lift, fürdők, híres nagy park a ház mellett. Évad szept. 1-től bezárólag jun. 1-ig. Szobák ára 8 K-tól feljebb, gyermekek és szolgák részére meggyezés szerint. A szállodával kapcsolatos melléképületben gyógy- és fürdőintézet, orvos háznál van.

Alapított 1878. Telefon 15-56.

Tornaeszköz,

valód angol tennis-játék, függő-ágy, háló, tekejáték, zsák, ponyva és fehér kenderkötél legolcsóbb megbízható beszerzési forrása

Seffer Antal

sporteszközök és kötélgyártó-telepe
Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 12.

(Központi városi épülete).
Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. 10699

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítő szer gyöngéledők, vérszegények és lábbadosók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10853

Külföldi. Több mint 3500 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben á K 2.00, egész literes üvegekben á K 4.50.

Vértess-jéle sósborszesz Minden háznál szükséges. 10591

VASÁRNAPI UJSÁG

39. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SZEPTEMBER 24.

Szerkesztési iroda: IV. Kaplony-utca 9. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világkrónika”-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is eszotandó.

KOSSUTH LAJOS SZOBRA BÉKÉS-CSABÁN.

KOSSUTH LAJOSNAK szobrát szeptember 19-én leplezték le Békés-Csabán. Hányadik szobra ez már a nagy hazafinak? Nem számítjuk és nem keressük. Egyszerűen megállapítjuk azt a tény, hogy mióta a magyar nép előbukkant az ismeretlenség ősi homályából, összes nagyjainak együttvéve se emelt annyi szobrot, mint Kossuth Lajosnak egy-magának.

A mai nemzetek — beleértve mi magunkat is — nem rajonganak annyira a szobrokért, mint a görögök. Hellasnak nem volt valamirevaló városa, mely ne ékeskedett volna egy-néhány isten, félisten vagy hős márványba vésett alakjával. A szobrotól nem követeltek mást, csak azt, hogy szép legyen. Ma nem a szépet örökíti meg a művész, hanem egy-egy embert, a ki életével s tetteivel tette magát érdemessé a köztiszteletre. Nem Apollónak emelünk szobrot, a férfú szépség megtestesítőjének, nem is Aresnek, a ki a harcokat keveri, hanem Andrássy Gyula grófnak, a ki miniszter volt, s érdemeket szerzett a haza szolgálatában, vagy Pasteurnak, a ki felfedezte a vesztesség elleni szérumot. És az érdemes emberek tisztelőre emelt ezen emlékek is újabb keletűek. Az egész középkoron át ritkaságszámba mentek az egész nyugaton. Nálunk nem kevésbé. Tudjuk, hogy volt néhány szobronk, minő Szent László Nagyváradon, de tudjuk azt is, hogy ezer év alatt se állítottak fel annyit, a mennyit most egy emberöltő alatt.

Azt lehetne tehát mondani, hogy Kossuthnak azért emel oly sok helyütt emléket a magyar, mert arra a korra esett halálának ideje, mikor a szobrászat művei iránt élénk az érdeklődés. De ez a jelenségnek csak egyik oka. Deák csak kevéssel halt meg előbb, s alig egy-két helyen örökítették meg emlékezetét. Sőt a többi nemzetek történetében is hiába keressük hasonló kegyeletnek megnyilatkozásait. Bismarckot dícsőitette, majnem istenítette a német nép, a míg élt. Neki sincs annyi szobra, mint Kossuth Lajosnak. Pedig a német nemzet nagy, számos és gazdag, a magyar kicsiny, kevés lélekből álló és szegény. S Bismarck elérte a célját, melyet maga elé tűzött: egységessé tette a német nemzetet. Kossuth pedig nem tudta megvalósítani ideáljait, nem tudta függetlenné tenni nemzetét.

KOSSUTH SZOBRA BÉKÉS-CSABÁN. — Horvay János szoborműve.